

STILOVENSKE

vestnik

Letnik XXI.

Celovec, petek, 12. avgust 1966

Štev. 32 (1263)

Nauk Južne Tirolske

Pod zgornjim naslovom je objavil „Primorski dnevnik“, osrednje glasilo Slovencev v Italiji, uvodni članek v zvezi z nedavnimi atentati na Južnem Tirolskem. V članku je pravilno nakazano ozadje teh dogodkov ter predvsem ugotovljeno, kako nepomirljivi ekstremistični krogi nerazeno manjšinsko vprašanje zlorabljajo za svoje rovarjenje. To mnenje se povsem strinja z našim stališčem, zato glavne misli iz članka ponatiskujemo v našem listu.

Na Južnem Tirolskem se ponovno čujejo rafali brzostrelke in pokajo bombe.

Trije mladi finančni stražniki so se vračali iz gostilne proti kasarni, ko so padli v zasledo; prvega je rafal na mestu ubil, drugi je podlegel čez nekaj časa težkim ranam, tretji pa je še pravočasno skočil v jarek ob cesti in se rešil.

Le malo časa je minilo in eksplozivni sta dve bombi, obe narejeni z dobrim poznavanjem eksplozivov ter atentatorske tehnike in postavljeni ne oziraje se na število smrtnih žrtev, ki bi jih lahko povzročili. Prav obratno, vse kaže, da so atentatorji hoteli smrtne žrtve, saj so okoli 4 kp težko bombo iz dinamita postavili v sodno palačo, drugo pa na cesto, ki je zelo prometna.

Po letu dni relativnega miru je torej na področju Južne Tirolske zopet v teku svojevrstna kriminalna dejavnost, ki prihaja do izraza v nediscipliniranih in zahrbtnih atentatih.

Vendar pa je tokrat prišlo očitno in jasno do izraza nekaj novega: južno-tirolsko prebivalstvo avstrijske narodnosti je tokrat te atentate obsodilo brez kakršnih koli pomislekov za to, kar so — čisto navaden kriminal. Finančni stražnik D'Ignotti se je zdravil v bolnišnici v kraju San Candido, kjer je tudi podlegel ranam. Občina je v rokah avstrijske tu prebivajoče večine in občinski svet je izrazil željo, da se vrši pogreb pri njih, saj se je v njih kraju mladi fant boril s smrtjo in podlegel ranam. Po vseh vesteh je južno-tirolsko prebivalstvo tudi avstrijske narodnosti sodelovalo s policijskimi organi in nudilo vsa pomoč, da bi odpravili atentatorje tako v primeru napada iz zasede kot glede obeh bombnih atentatov.

Dejstva torej govore, da ne gre za teroristično obliko borbe lokalnega prebivalstva, temveč za divjaške napade, ki so bili pripravljeni v tujini in ki nimajo za cilj zaščite in obrambe manjšinskih pravic. Očitno gre za tradicionalni nacizem in fašizem, ki skuša izkoristiti položaj v Južni Tirolski v svoje posebne namene. Obujati spomine na preteklost, ustvarjati ozračje nezaupanja in s tem tudi ustvarjati pogoje za obnovo vsega tistega, kar človeštvo upa, da je že premagano in premosteno.

Ni slučajno, da je še pred bombnim napadom bavarska televizija oddajala intervju z dvema znanima teroristoma, ki sta zagovarjala atentatorje, in da so ta intervju mirno posneli na avstrijskem ozemlju. Kot je tudi značilen formalni in izmikajoči se odgovor zapadnonemške vlade, češ da nima nobenega nadzorstva nad to televizijsko postajo, ko je proti takemu ravnanju z uradno noto protestirala italijanska vlada.

Celoten primer skriva v sebi vrsto nevarnosti. Znano je, da obstaja nacistična internacionala in tesna povezanost med italijanskimi ter nemškimi nacisti, ki izrabljajo položaj v Južni Tirolski vsak v svoje namene, čeprav se na zunaj kažejo kot najhujši nasprotniki. In tudi tokrat smo imeli po eni plati opravka z izjavami po bavarski televiziji, po drugi pa z bučnim govorom fašističnega prvaka Almiranteja in italijanskem parlamentu.

Iz navedenega sledita dva zaključka:

● Vsako nerešeno vprašanje lahko služi za pretezo, da se ga polaste

Celovec — most med deželami

Otvoritev jubilejnega 15. avstrijskega lesnega sejma in koroškega sejma v Celovcu

Ob izredno lepem vremenu je bil včeraj na celovškem razstavišču slovesno odprt jubilejni 15. avstrijski lesni sejem tudi tokrat povezan s tradicionalnim koroškim sejmom. Slavnosti so se udeležili številni predstavniki političnega, gospodarskega in javnega življenja dežele in države kakor tudi mnogi visoki gostje in diplomatski predstavniki iz držav, ki so udeležene na letošnji sejemski prireditvi. Zvezno vlado sta zastopala vicekancler in trgovinski minister dr. Bock ter minister za kmetijstvo in gozdarstvo ing. dr. Schleizer.

Med tujimi delegacijami je bilo posebno številno zastopstvo iz sosedne Jugoslavije. Iz Ljubljane so prispeli člana izvršnega sveta SR Slovenije ing. Viktor Kotnik in Tone Furlan ter sekretar izvršnega sveta Pavle Rozman, nadalje predsednik gospodarske zbornice Drago Dolinšek s podpredsednikom Moretom in Nedokom, generalni direktor Narodne banke Slovenije dr. Šobar, direktor ljubljanskega Gospodarskega razstavišča Karel Kušar in drugi zastopniki gospodarstva; pa tudi iz Hrvaške je bila navzoča veččlanska delegacija.

TUDI V AMERIKI ŽE UGOTAVLJAJO:

Amerika ne more igrati vloge svetovnega žandarja

V američkem obrambnem ministertvu resno računajo s tem, da bo vojna v Vietnamu trajala še najmanj 8 let in temu primerno pripravljajo načrte za bodoče akcije. Vodilni vojaški strokovnjaki so prišli namreč do prepričanja, da viet-

namskega ljudstva v njegovem boju za svobodo in neodvisnost tudi s sedanjo premočjo najmoderneje opremljene vojske ne bo mogoče tako hitro premagati. Zato se v Washingtonu bavijo z mislijo, da bi število američkih vojakov v Vietnamu povečali na 750.000 mož, kar pa bo razumljivo zahtevalo nadaljnje velikanske stroške v vojaške namene, ki se naj bi že v tekočem letu povečali za 10 do 15 milijard dolarjev.

Medtem ko vojaški izvedenci zahtevajo vedno nova sredstva za vojno, pa se odpor proti vojni čedalje bolj širi tudi med američkim ljudstvom, ki prihaja do spoznanja, da je sedanja ameriška vojna v Vietnamu „najbolj barbarska v vsej zgodovini“. Ostro kritiko na račun politike washingtonske vlade je pred kratkim objavil tudi znani ameriški komentator Walter Lippman, ki je ugotovil, da Amerika nima nobene pravice igrati vloge svetovnega žandarja in voditi križarsko vojno za lastni način življenja in lastne najljubše doktrine.

Tri razloge, zaradi katerih Amerika ne more igrati vodilne vloge v svetu, je navedel Lippman. Eden med njimi je ta, da obstajajo na svetu tudi druge velesile, „ki nas ne marajo ubogati, ki nam nečejo slediti, s katerimi moramo še vedno graditi nekakšno znosno razmerje, v katerem se bo dalo živeti“. Drugi razlog je ta, da so šibki in revni narodi tega sveta od-

veliki pomen sejemске prireditve v Celovcu so v svojih govorih naglasili zlasti predstavniki sejma podžupan Novak, župan Ausserwinkler in deželni glavar Sima. Vsi so opozorili na njen mednarodni značaj ter poudarili, da Celovec s vojnim sejmom kot most med narodi bistveno prispeva k mednarodnemu sporazumevanju in tako služi krepitvi miru.

Sejem je tudi letos odprl trgovinski minister dr. Bock, ki je ob tej priložnosti podal kratek pregled trenutnega stanja v avstrijskem gospodarstvu. Pri tem je opozoril na mnoge težave in ugotovil, da na eni strani sicer že deset let vlada polna zaposlitev in se obseg gospodarske proizvodnje stalno veča, toda na drugi strani se nevarno dviga tudi primanjkljaj v zunanji trgovini. Zato bo morala Avstrija zastaviti vse sile da poveča svoj izvoz, za kar pa je nujno potrebna racionalizacija v gospodarstvu ker le tako se bo mogla spričo vedno hujše konkurence uveljaviti na mednarodnem trgu.

Po otvoritvi sejma je župan Ausserwinkler slovesno izročil svojemu namenu novo razstavno dvorano iz lesne konstrukcije, največjo te vrste v Evropi.

krili odgovor na ameriško orožje in bogastvo. „Naučili so se sprejemati težave, trpljenje in smrt. Zato lahko hodijo peš, medtem ko se bogati narodi vozijo; lahko živijo v okoliščinah, ko bi bogati od lakote pomrli; lahko si najdejo zavetišče, čeprav nimajo strehe nad glavo; lahko se s preprostim orožjem upirajo velikemu in zapletenemu in se ne pustijo pokoriti, ker je toliko ljudi pripravljeno umreti.“ Tretji razlog pa je v tem, da ima Amerika dovolj lastnih problemov, katerih rešitev bo zahtevala ogromna sredstva. „Ne pozornosti ne denarja pa zdaj ni, ker se vlada v gonji za svetovno hegemonijo blodno opoteka v oboževanju namišljenih bogov.“

NOVO RAZOČARANJE ZA KOROŠKO:

Rafinerija splavala po vodi

ker so bili merodajni samo gospodarski vidiki

Koroška je v svojih prizadevanjih za krepitev gospodarstva in ustvaritev novih delovnih mest v južnem delu dežele doživela veliko razočaranje: podjetja, ki bodo gradila naftovod Trst—Dunaj, so se namreč dokončno odločila, da predvidena rafinerija ne bo zgrajena v Podjuni, marveč v Wildonu na Štajerskem. To so sporočili predstavniki prizadetih podjetij, ko so v torek obiskali koroškega deželnega glavarja Simo ter mu v navzočnosti zastopnikov koroškega gospodarstva obrazložili svojo odločitev.

Odkar sta se takratni deželni finančni referent Sima in komunistični deželni poslanec Kalt pred dvema leti v deželnem zboru zavzela za gradnjo rafinerije v Podjuni, pristojni činitelji Koroške niso zamudili nobene priložnosti, da bi v zvezi z gradnjo naftovoda Trst—Dunaj tudi v gospodarsko zaostalem južnem predelu dežele zagotovili večje število stalnih delovnih mest. Njihova stremeljenja so šla za tem, da bi v Podjuni najprej zgradili za južno Avstrijo načrtovano rafinerijo, kateri bi pozneje morda sledila tudi še petrokemična industrija. Za dosego tega cilja so se v zadnjih dveh letih zvrstila številna pogajanja, intervencije in prošnje, izdelani pa so bili tudi strokovni izvidi, s katerimi je Koroška podkrepila svoje zahteve ter opozorila na vse ugodnosti, ki jih lahko nudi pri ustanovitvi takega gospodarskega podjetja.

Toda vsi argumenti Koroške niso zadostovali, ko je v prizadetih krogih padla dokončna odločitev. Zastopniki treh petrolejskih družb (Mobil-Oil-Austria-AG, Shell in ES-SO), ki bodo novo rafinerijo financirale do 74 odstotkov, so v torek namreč sporočili, da rafinerija ne bo zgrajena v Podjuni, temveč v Wildonu na Štajerskem. Izrecno so poudarili, da so pri tej odločitvi igrali vlogo edinele gospodarski vidiki. Izrazili so sicer razumevanje za upravičena prizadevanja Koroške, vendar so po njihovem mnenju pristojni drugi činitelji, da upoštevajo državopolitične vidike in skrbijo za izboljšanje gospodarske strukture.

Tako bo južna Koroška torej spet ostala brez važnega industrijskega podjetja in s tem povezanega večjega števila delovnih mest za domače prebivalstvo.

Mednarodno sodišče

bo sodilo američkim državljanom kot vojnim zločincem

Meseca novembra se bo v Parizu sestalo mednarodno sodišče, ki bo vodilnim američkim funkcionarjem sodilo kot vojnim zločincem. Med »obtoženci«, ki bodo obdolženi zločinov, zagrešenih med vojno v Vietnamu, bodo američki predsednik Johnson, zunanji minister Rusk, obrambni minister McNamara in več vodilnih predstavnikov američke vojske.

Pobudo za ta brez dvoma edinstveni proces je dal znani angleški filozof in borec za mir Bertrand Russell, ki bo sodišču tudi predsedoval. Nadalje bodo tribunala pripadali francoska pisateljica Jean Paul Sartre in Simon de Beauvoir, znani milanski odvjetnik Lelio Basso, bivši mehški predsednik Cardenas, brazilski predsednik komisije za prehrano OZN de Castro ter druge vidne osebnosti javnega življenja.

krogi, ki ga skušajo izkoristiti v svoje nič kaj pošteno namene. To nedvomno velja tudi za položaj manjšine v Južni Tirolski, ki še vedno ni dosledno urejen in to tako v okviru notranje italijanske zakonodaje ter predvsem ustavnih določil, kot tudi v vidika mednarodnih odnosov, točneje predvidenih, mnogokrat napovedanih in še vedno ne zaključenih italijansko-avstrijskih razgovorov. Ne gre torej samo za policijo, za njene napore, da ob podpori prebivalstva ujame atentatorje in tako onemogoči teroristično dejavnost, temveč proevstveno za ustvarjanje okolja in pogojev, ki bodo atentatorjem odvzeli kakršno koli pretezo za njihovo dejavnost. To pa je vprašanje dosled-

ne demokracije in političnega načina rešitve problemov.

● Nič manj važen ni nauk, ki sledi za naše področje, kejer prav tako prebiva manjšina, ki uživa mnogo manjše pravice in manjšo zaščito kot avstrijska v Južni Tirolski. Slovenski manjšini se niti ne sanja, da bi se poslužila sredstev, kot jih uporabljajo nacisti. Tega si ne želi in noče, ne samo iz moralnih razlogov, temveč ker istočasno dobro ve, da je samo v odkritem demokratičnem razvoju pot in način, da se njena vprašanja rešijo. Vendar pa žal še vedno preveč vprašanj ni rešenih, kar nujno ustvarja težave in zapreke za tiste dokončne mirne, lojalne ter prijateljske odnose, ki so želja vseh.

Gorenjski sejem v duhu dobrega prijateljstva na meji

Lep dokaz gospodarske sposobnosti Gorenjske — Številni predstavniki koroškega političnega in gospodarskega življenja pri otvoritvi sejma

Minuli petek je XI. Gorenjski sejem v Kranju odprl svoja vrata. Odprt bo do točka 16. avgusta. K slavnostni otvoritvi so se zbrali predstavniki političnega in gospodarskega življenja SR Slovenije in gorenjskih občin, zelo močno pa je bila pri otvoritvi zastopana tudi Koroška. Deželnega glavarja Simo je zastopal tretji predsednik deželnega zbora Pawlik, poleg njega pa so bili navzoči še prvi namestnik deželnega glavarja dr. Kerstnig, deželni svetnik Bacher, drugi predsednik koroškega deželnega zbora dr. Mayrhofer, deželna svetnika v zastopstvu direktor Stern in Seywald, podpredsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva ing. Strein v namestnikom direktorja zborničnih uradov dr. Kasperjem in vodjem zunanjetrgovinskega oddelka dr. Musterjem, bivši deželni glavar Wedenig, njegov bivši namestnik Krassnig in bivši deželni svetnik Sagalschek ter predstavniki Beljaka, Velikovca in Žel. Kaple.

Letošnji Gorenjski sejem je odprl predsednik Občinske skupščine Kranj Martin Košir, ki je v svojem nagovoru povedal, da sodeluje na sejm 227 razstavljalcev. Število razstavljalcev se je torej letos povečalo za 37 odstotkov, kar je dokaz uspešnega prodiranja sejma na domače tržišče, istočasno pa ta udeležba pomeni bogato dopolnitev razvoja trgovine, gostinstva in obrti na Gorenjskem. Sejem vnaša v razvoj gorenjskega gospodarstva nove možnosti dejavnosti in nove kvalitete, kar je v fazi gospodarske reforme velikega pomena.

„Gorenjski sejem ima še eno od bodočih perspektiv v tem“ je nadaljeval predsednik Košir, „da je organiziran v trikotju dežel Jugoslavije, Italije in Avstrije in da bi bil lah-

Ob 15. avstrijskem lesnem sejm:

Drugo koroško okno v svet

Petnajstič je avstrijski lesni sejem v Celovcu večeraj odprl svoja vrata. Predstavil se je sicer več ali manj v svoji tradicionalni obliki, a bogatejši in popolnejši kot v minulih letih. Spet je pokazal in dokazal, da organsko raste in da mora zaradi tega roditi v prihodnje še bogatejše sadove, kot jih je rodil v preteklosti.

Petnajst let avstrijskega lesnega sejma je petnajst let odpiranja drugega koroškega okna v svet. Prvo okno naše dežele v svet so nedvomno naše turistične zanimivosti in njihova mednarodna priljubljenost. Te zanimivosti privabijo iz leta v leto več turistov. Lani jih je bilo okroglo 1,266.000, v dneh sejma pa jih biva v deželi okoli 140.000. Navadno je med njimi več kot dve tretjini inozemce. To okno je torej odprto na stežaj in skozi njega pritača v deželo dokajšnji delež gospodarske blaginje, saj dohodki iz turizma že preraščajo vrednost 3 milijard šilingov.

Drugo okno Koroške v svet je vsakoletni avstrijski lesni sejem, povezan s splošnim blaginjskim sejmom, iz katerega se je razvil. Ob tem oknu se pred svetom uveljavljajo naš les, njegova industrija in industrija strojev in naprav za transport in predelavo. Najnovejši simbol tega uveljavljanja je največja hala konstrukcije iz lepljenega lesa v Evropi, ki stoji na celovškem gospodarskem razstavišču.

Tega okna ni podcenjevati. Njegov naraščajoči pomen potrjuje večajoča se domača in inozemska udeležba razstavljalcev. Letos je povpraševanje za prostorom na razstavišču bilo večje od njegove ponudbe. 60 razstavljalcev ni moglo priti na sejem, ker niso več dobili prostora. In za prihodnji sejem se je že doslej prijavilo nad 80% letošnjih razstavljalcev.

Mednarodni značaj lesnega sejma postaja vedno bolj očiten. O njem ne govorijo le razstavljalci in blago iz 30 držav sveta, ki iz leta v leto vzpodbujajo domačo industrijo k večji dejavnosti, k udeležbi na sejm in k vključevanju v mednarodno menjavo blaga, marveč tudi rastoče število strokovnjakov lesnega gospodarstva, ki se v teh dneh zbirajo k svojim posvetovanjem v Celovcu. Letos jih bo okoli 80 iz 17 evropskih držav. Zanimanje in koristi za našo deželo rastejo torej tudi preko okna lesnega sejma. In tega je lahko vesela vsa država, saj prispeva sejem svoj del k prizadevanjem, da izravnamo naraščajočo pasivo v zunanji trgovini, ki je lani dosegla že 13 milijard šilingov.

Avstrijski lesni sejem kot koroško okno v svet pa je pomemben tudi kot prireditev, ki uveljavlja in vedno znova posreduje neposredne možnosti gospodarskega sodelovanja v trikotju Avstrije, Italije in Jugoslavije. Obe naši sosedji na jugu se že vsa leta udeležujeta sejma s svojimi posebnimi razstavama in obseg blagovne menjave v okviru sejemkega sporazuma je pričel naraščati. To sodelovanje na celovškem sejm je prineslo že vrsto spodbud za nove možnosti neposrednega sodelovanja na prijateljski meji. Da je mogoče te možnosti še razviti in jim dati evropsko veljavo, ne potrjujejo le izjave političnih predstavnikov teh treh dežel, marveč tudi poskus Poljske in Romunije, ki imata na avstrijskem lesnem sejm letos že drugič svojo posebno razstavo. (bl)

ko Gorenjski sejem eden od elementov hitrejšega pospeševanja tudi ekonomskega razvoja v območju maloobmejnega prome-

Sovjetski predsednik

BO URADNO OBISKAL AVSTRIJO

Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze Podgornij bo na povabilo zveznega prezidenta Jonasa v dneh od 10. do 17. oktobra 1966 uradno obiskal Avstrijo. S tem bo vrnil svoječasni uradni obisk prejšnjega zveznega prezidenta dr. Schürfa v Sovjetski zvezi.

Vemo da so v preteklosti nastopale določene težave glede uveljavljanja in vključevanja sejmskih in podobnih prireditev v sklop maloobmejnega prometa toda zdi se mi, da z novimi ukrepi na področju deviznega in zunanjetrgovinskega delovanja lahko s tem tudi doprinaša h temu, da na področju maloobmejnega prometa naredimo korak naprej. To ni samo naloga sejma, am-

Evropi pričinja primanjkovati celuloznega lesa

Evropska papirna industrija bo kmalu morala kriti potrebo svojih surovin iz dežel onstran morja. Velika düsseldorfska papirnica »Feldmühle AG« opozarja v svojem poslov-

Velesila turizem

Turizem v svetu je postal velesila. Kakor ugotavlja OECD, je lani po svetu potovalo 115 milijonov turistov, ki so v potniškem prometu porabili 12 milijard dolarjev. Najbolj je bilo na teh potovanjih udeleženo prebivalstvo 21 držav OECD, ki je predstavljalo 82% vseh turistov v svetu.

Turizem za državo, ki jo turisti obiskujejo, ni le najcenejši izvoz, marveč tudi izredno pomemben faktor izvoza teh držav. Tako je lani od dohodkov iz izvoza odpadlo na dohodke iz turizma v Španiji 42%, v Avstriji 24%, na Irskem 18%, v Grčiji 14%, na Portugalskem 13%, v Italiji in v Švici pa 12%.

Ta primerjava znova potrjuje veliki pomen turizma tudi za našo državo.

Trst kot pristaniško, industrijsko in turistično mesto

V letih, odkar Trst sodeluje na avstrijskem lesnem sejm, se je njegovo gospodarstvo bistveno spremenilo. Slej ko prej je njegov poglavitni gospodarski faktor pristanišče, skozi katero je šlo lani dobrih 6,6 milijona ton blaga v svet. Ta promet je od leta 1956 porasel za 1,122.000 ton.

O gospodarskih spremembah Trsta pa bolj kot porast pristaniškega prometa govorijo količinske spremembe blaga, ki gre skozi pristanišče v svet. Pred 10 leti sta bila to mineralno olje in premog, danes pa sta to mineralno olje in ruda. Promet mineralnega olja je v tem času narasel od 1,5 milijona na 2,87 milijona ton, promet rude pa od 949.000 ton na 1,33 milijona ton. V istem času je promet premoga nazadoval od 1,26 milijona na 246.000 ton, žita od 218.000 na 137.000 ton, promet lesa pa od 218.000 na 137.000 ton. Med tem časom se je letni promet drugega blaga skoraj podvojil na 1,24 milijona ton.

Trst šteje 40.700 zaposlenih, od njih jih dela v ladjedelništvu, kovinarstvu in strojni industriji 12.844, v gradbeništvu 8.868, v živilski in kemični industriji 4503, v tekstilni in oblačilni industriji 3526, v papirni industriji pa 2076. Industrijsko pristanišče meri 8 milijonov kvadratnih metrov in daje neposredno in posredno zaposlitev več kot 10.000 prebivalcev.

Trst pa je tudi turistično razvito mesto. Njegovih 134 gostinskih podjetij ima skupno 2512 turističnih sob s skupno 4235 turističnimi posteljami. Poleg tega ima še dokaj privatnih turističnih postelj, mladinskih domov in campingov.

pak v to bi se moralo vključevati celotno gospodarstvo Gorenjske.

Letošnji Gorenjski sejem je razdeljen na tri prostore. V prostorih osnovne šole, pred katera je velik veselični prostor, kjer skoraj vsak večer nastopajo družabni ansambli, je razmeščeno pohištvo, gospodinjstvo orodje, izdelki elektroindustrije, usnjeno blago, športni pribor, glasbeni instrumenti, kmetijski stroji — med njimi so razstavljeni izdelki „Kärntner Maschinenfabriken“ v Beljaku — izdelki iz gume in podobno.

V tekstilni srednji žoli prevladujejo tekstilije, modno blago, obleke in perilo, konfekcija in šivalni stroji, od katerih jih ima doberšen del razstavljen koroško zastopstvo tvrdke „Singer“, nadalje motorna vozila vseh vrst od mopeda do avtomobilov. V tekstilni srednji žoli je trikrat na dan tudi modna revija. Tretji prostor, ki letos prvič služi Gorenjskemu sejm, je obsežni Delavski dom ob Parku svobode. V njem je razstavljen pohištvo, radijski sprejemniki in televizorji, obutev, krzneni blago, vina, gospodinjski pripomočki, lovski pribor in spominčki.

Pri 200 razstavljalcih je mogoče razstavljen blago na licu mesta kupiti in plačati. Cene so za inozemskega kupca zelo mikavne. Kako priljubljen je s strani potrošnikov Gorenjski sejem, vidimo iz tega, da so prirreditelji lani našli 100.000 obiskovalcev in da je bil pri tem napravljen promet v vrednosti 800 milijonov starih dinarjev, pri čemer pa ni vključen komercialni promet, ki ga ocenjujejo približno v isti višini.

V petek popoldne je bil v Kranju v nekdanji mestni hiši odprt nov muzej z galerijo kiparja Dolinarja Lojzeta, v večernih urah sobote pa je stekel promet po novi Gorenjski cesti med Podtaborem in Podvinom.

POŠIROKEM SVETU

BRUSELJ. — Na kongresni palači v Bruslju, kjer je zasedal prvi svetovni židovski kongres, so doslej neznan storilec narisali Heviline kljukaste križe in napisali gesla proti Židom. Podobne znake so odkrili tudi na spomeniku belgijskega kralja Alberta, ki stoji v bližini kongresne dvorane. Po manjšanju belgijske policije, ki je takoj uvedla preiskavo, in belgijskega tiska bo storilca treba iskati med pripadniki flamiske nacionalsocialistične unije, ki je v Belgiji nosilec nacističnih idej in akcij.

CHICAGO. — V Chicagu je prišlo do velikih spopadov med črnci in belci, ko so tamkajšnji črnci priredili protestno demonstracijo proti rasni diskriminaciji. Med udeleženci demonstracije je bil tudi znani bojevnik za pravice ameriških črncov in Nobelov nagradjenec za mir dr. Martin Luther King, ki je bil ob spopadu laže ranjen. Takoj po tem spopadu je prišlo do prave bitke med 1200 policisti in okoli 5000 belci.

MOSKVA. — Sovjetska zveza kot kopredsednik ženevske konference o Laosu iz leta 1962 je prejela iz Laosa brzojavko, v kateri tamkajšnje oblasti protestirajo, ker ameriško letalstvo še naprej bombardira ozemlje Laosa. Laoski minister Vongčitvith je v tej zvezi dejal, da je bombardiranje Laosa del novega avanturističnega načrta ameriških agresorjev, ki hočejo razširiti vojno v Indokini. To bombardiranje pomeni kršitev ženevskih sporazumov iz leta 1962 ter resno ogroža varnost držav Indokine in jugovzhodne Azije.

PRAGA. — Na češkoslovaških cestah je bilo lani skupno 74.000 prometnih nesreč, to je za 7000 več kot leto poprej. Življenje je izgubilo pri teh nesrečah 1641 ljudi. Vsako sedmo prometno nesrečo na Češkoslovaškem je lani povzročil alkohol.

LONDON. — Predsednik angleške vlade Harold Wilson je svoj obisk v Indiji, kamor bi moral potovati sredi oktobra, preložil na pozneje. Kot razlog za preložitev obiska navaja sporočilo predsedstva vlade zasedanje britanskega parlamenta, ki se bo po polletnih počitnicah začelo 18. oktobra.

MADRID. — Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov je poslala ostre protestne pisma pravosodnemu ministrstvu zaradi insceniranega sodnega procesa proti skupini španskih delavcev in intelektualcev, ki so obtoženi, da so bili člani „ilegalne organizacije“. Poleg tega jih obtožnica bremeni, da so imeli stike z mednarodno konfederacijo svobodnih sindikatov. V protestu je rečeno, da ta obtožba grobo krši konvencijo mednarodne organizacije za delo o dejavnosti sindikatov. Zadanje čase se v Španiji vedno bolj množijo protesti proti zatiranju sindikalnih in političnih svobod.

PARIZ. — Francoski predsednik de Gaulle bo konec meseca uradno obiskal Kambodžo, kamor ga bo spremljalo najmanj sto domačih in tujih novinarjev. V Kambodži pripisujejo temu obisku zgodovinski pomen.

PULJ. — Na 13. festivalu jugoslavanskega filma je bil kot najboljši film festivala nagraden z veliko zlato areno film Vatroslava Mimice „Ponedeljek all terek“, ki je prejel tudi zlato areno za režijo. Za slovensko filmsko umetnost je dosegla najboljši uspeh Mira Stupica, ki je za vlogo Stojanke v filmu „Rož“ prejela veliko zlato areno za najboljšo žensko vlogo.

RIM. — V zvezi z nedavnimi atentati na južnem Tirolskem je italijansko zunanje ministrstvo poslalo ostre proteste avstrijski in zahodnonemški vladi, katerima očita, da uživajo teroristi javno podporo v obeh državah. Zlasti se protest nanata na dejstvo, da so imeli vodilni teroristi tik pred atentati intervju v nemški televiziji, kjer so zagotili, da bo prišlo do novih atentatov v Zgornjem Poadižju. Italijanski zunanji minister Fanfani je zahodnonemškemu poslaniku v Rimu sporočil, da je podpora zahodnonemške televizije neonacistom v nasprotju z dobrimi odnosi med obema državama.

WASHINGTON. — Pododbor ameriškega predstavniškega doma, ki je tri mesece proučeval problematiko Atlantskega pakta, je predlagal popolno reformo tega zavezništva. V poročilu je rečeno, da Ameriki ni uspelo zagotoviti trdnega sodelovanja vseh držav članic, ker ni čutila sprememb v Evropi ter je bolj težila k „ukazovanju kakor vodenju“. Hkrati pododbor priporoča nove pobude za doseg sporazuma z državami varšavskega pakta o zmanjšanju vojaških sil v Evropi.

MOSKVA. — Ob nedavni tretji obletnici podpisa moskovskega sporazuma o delni prepovedi jedrskih poskusov so v Sovjetski zvezi izrazili mnenje, da bi bilo treba ta sporazum, ki prepoveduje jedrske poskuse v ozračju, pod vodo in v vesolju, nujno razširiti še na poskuse pod zemljo. Moskovska „Pravda“ je o sporazumu zapisala, da pomeni važno prelomnico v boju med dvema smerema v svetovni politiki razorožitve. V sedanjem napetem mednarodnem položaju bi po sovjetskem mnenju le težko napravili odločnejše korake za razorožitev, vendar tega vprašanja ne bi smeli odstaviti z dnevnega reda in izključiti možnosti za uresničenje pomembnih posameznih ukrepov. Sporazum o prepovedi razširjanja jedrskega orožja in vseh atomskih poskusov bi bil med temi ukrepi vsakor najvažnejši dosežek.

TAORMINA. — Na mednarodnem filmskem festivalu v Taormini na Siciliji je prišlo do nerazumljive razsodbe: žirija je podelila nagrado Italijanskemu filmu „Zbogom, Afrika“, čeprav je bil ta film že prej obsajen kot rasistično in reakcionarno delo. Italijanski minister za turizem in kulturne prireditve Achille Corona je iz protesta proti temu sklepu zapustil festival. V zahodnem Berlinu pa so morali ta film umakniti s sporeda, ker je prišlo do velikih protestov in demonstracij.

KROPA. — Starodavna Kropa na Gorenjskem je minulo nedeljo obhajala svoj veliki dan, namreč krajevni praznik, ki je bil tokrat povezan s počastitvijo 25-letnice ustanovitve Cankarjevega balajona. Hkrati so obhajali tradicionalni željarski dan in končno še 10-letnico domačega podjetja umetne kovinske obrti, ki nadaljuje tradicijo kropskih kovačev.

WASHINGTON. — Podoba je, da se vlada predsednika Johnsona pripravlja na skrčenje ameriških vojaških sil v Evropi za kakih 75.000 mož. Obveščeni krogi v Washingtonu pravijo, da ameriško obrambno ministrstvo zdaj proučuje načrte za morebitno zmanjšanje ameriških vojaških sil v Evropi, v glavnem v Zahodni Nemčiji že prihodnje leto. Ni izključeno, da bo to zmanjšanje povzročilo tudi nekatera manjša skrčenja ameriških sil v drugih krajih Evrope. Združene države Amerike imajo zdaj v Evropi pod orožjem 210.000 vojakov.

Koroška je podelila odlikovanja za pomoč v katastrofi

V petek je deželni glavar Hans Sima prvič izročil 9755 osebam odlikovanja za nesebično pomoč, ki so jo nudile lani v dneh strašne vremenske katastrofe v naši deželi. To odlikovanje z imenom „Koroška spominska medalja za pomoč v katastrofi“ je ustanovil koroški deželni zbor kot odlikovanje in priznanje tistim, ki so požrtvovalno in nesebično pomagali pri reševanju življenj in imetja tekom lanske jezenske vremenske katastrofe. Neposredno je izročil odlikovanja 159 osebam, ki so organizacijsko vodile reševalne akcije in akcije pomoči.

V svojem nagovoru je deželni glavar Sima še enkrat spomnil na obseg katastrofe, ki je lani začel kom septembra zajela našo deželo in ki je prizadela 45.000 deželanov. Ob tej priložnosti se je posebej spomnil treh smrtnih žrtev te katastrofe in še enkrat izrekel posebno

zahvalo skupini, ki jo je poslal Izvršni svet SR Slovenije, da je skoraj tri tedne pomagala militi gorje v prizadetih krajih Ziljske doline. V svojem nagovoru se je zahvalil vsem vodjem in članom skupin, ki so se borile proti katastrofi in njenim posledicam. Zahvalil pa se je

tudi vsem, ki so s svojimi prostovoljnimi prispevki pomagali, da so bile posledice katastrofe postopoma odpravljene. Iz njihovih prispevkov se je nabralo 14,6 milijona šilingov, sklad „deželna pomoč v stiski“ pa je pripravil za 3533 oškodovanih 31,1 milijona šilingov.

Po slavnostnem aktu odlikovanja sta se v imenu odlikovanih zahvalila deželni gradbeni direktor dipl. inž. Dr. Possegger in general-major br. Med odlikovanimi so bili številni vodilni uradniki deželne vlade, oficirji avstrijske zvezne vojske, nadalje predstavniki deželne orožniške komande, beljaške policije, koroškega gasilskega poveljstva, zveznih železnic, avstrijskega Rdečega križa, beljaškega magistrata ter okrajnih glavarstev Spital, Šmohor, Beljak, Celovec, St. Vid, Velikovec in Wolfsberg. Za skupino iz Slovenije je prejel odlikovanje dipl. inž. Stojan Puntar iz Ljubljane.

Preostalim odlikovancem bodo odlikovanja izročili okrajni glavarji.

MINULO SOBOTO V BELJAKU:

Največja folklorna prireditev Koroške

Tradicionalno »Beljaško žegnanje«, ki so ga Beljačani minulo soboto priredili dvaindvajsetič, je dobilo novo noto. Po prireditvah, ki so zadnja leta precej zgubljala na svoji privlačni vsebini, je prišlo v soboto spet do »žegnanja«, s kakršnim se Beljak še ni predstavil. Pod geslom »Koroška poje, pleše in igra« je tokrat prireditev združila 45 folklornih skupin s 1700 sodelujočimi v mogočno revijo koroških narodnih noš in narodnih običajev.

Poleg folklornih skupin, ki se predstavljale koroške doline in kraje, kjer so narodni običaji še najbolj živi, so pri paradi sodelovale še folklorna skupina iz Bohinja, italijanska folklorna skupina iz Gorice ter folklorna skupina iz Tirolske, Salz-

burške in Štajerske. Njihovo parado je gledalo okoli 35.000 ljudi na čelu s predstavniki Koroške in mesta Beljak. Med gledalci je bilo veliko število turistov, ki so bili posebno veseli, da so v obliki parade lahko spoznali folklorno bogastvo Koroške in njenih sosednih pokrajin. Po paradi se je razvilo mogočno ljudsko slavlje z ognjemtom ter petjem in plesom po beljaških trgih in gostiščih.

Okrajni sindikalni odbor Velikovec:

Podjuna potrebuje stanovitna delovna mesta

Minuli petek je imel okrajni sindikalni odbor Velikovec na svojem novem sedežu v poslopju konzuma svojo redno sejo. Na seji je pregledal razvoj in delo sindikalne organizacije v okraju in se dokaj časa zadržal pri razpravi o vzrokih še vedno zelo visoke brezposelnosti v okraju v zadnjem polletju.

Pri tem je referent okrajni tajnik Franc Schweinzer povedal, da je bilo letos 1. januarja v okraju 2023

Naše letovanje v Savudriji

Naveličani šole, ki se kar predolgo vleče v tople poletne mesece, smo se 11. julija poslovili od staršev, da bi preživeli tri tedne v prijetni družbi slovenskih otrok iz Italije in Ljubljane. Pot nas je peljala čez Ljubelj do Ljubljane, kjer smo prestopili v ljubljanski avtobus, ki nas je pripeljal pozno popoldne do našega cilja — v Savudrijo. Tu so nas že čakali otroci iz Italije in Ljubljane, ki so nas toplotno sprejeli.

Do večera se je nabralo čez 200 otrok. Razdelili smo jih na posamezne skupine in sicer tako, da so v eni skupini bili pomešani otroci iz Koroške, Italije in Ljubljane, kar je imelo namen, da bi se otroci med seboj bolje spoznali in si tudi drugod pridobili prijateljev. Stanovali pa smo v dveh domovih — prvi je starejši, drugi pa docela nov z najmodernejšimi napravami.

Vreme nam letos žal ni bilo preveč naklonjeno. Sicer ni mnogokrat deževalo, vendar so se skoraj vedno vlačili po nebu oblaki in sonce ni moglo prodreti do nas, ki smo bili še čisto »jogurtni«. Voda je bila kljub temu zelo topla in otroci so bili najrajši v vodi in nabirali školjke, morske ježke in celo leščurje. Ko so prišli iz vode, smo šli na travo, kjer smo igrali nogomet, med dvema ognjema itd., da bi se otroci zopet malo ogreli. Kadar je deževalo, smo ostali v domovih. V takem primeru so se otroci zabavali z različnimi igrami ali pa smo pripravili turnir v šahu ali namiznem tenisu. Ker smo imeli v domu tudi televizijo in je bilo v tem času ravno svetovno prvenstvo v nogometu, smo si zvečer večkrat ogledali kako nogometno tekmo ali pa kak lep otroški film. Včasih smo napravili tudi kak lep izlet, da bi spoznali okolico. V programu je bil tudi 3-urni izlet z ladjo, katerega pa smo radi slabega vremena žal morali odpovedati.

Mislím, da je za vsakega izmed nas čas našega bivanja na morju mnogo prehitro potekel. Čeprav nam vreme ni bilo preveč naklonjeno in večkrat ni bilo mogoče izvršiti tega, kar smo imeli v programu, mislim, da se nobeden izmed nas ni dolgočasil. Vedno so se upoštevale želje otrok in vsak si je prizadeval, da bi bilo otrokom čim boljše. Dosežen je bil glavni namen letovanja, duhovna in telesna okrepitev. Razen tega so se otroci navadili na življenje v skupnosti in se naučili upoštevati njene zahteve (red, disciplina...), vsak je moral podrediti svoje individualne interese interesom skupnosti, kar je važen faktor družbenega življenja.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam to letovanje omogočili in upamo, da nam bo še večkrat možno preživeti par lepih tednov na sončnem Jadranu v prijetni družbi slovenskih otrok iz Italije in Slovenije.

Tone Malle
in udeleženci letovanja

V nedeljo teden:

Planinsko slavlje na Stolu

Iz spodnjega vabila Slovenskega planinskega društva v Celovcu povzemamo, da bo 21. avgusta slavnostno odprta obnovljena Prešernova koča na Stolu, s svojimi 2236 metri najvišji gori Karavank. Kakor smo medtem zvedeli, so organizacije planincev v Sloveniji, ki so kočo obnovile, zaprosile, da bi imeli tudi planinci s koroške strani z Mačenske planine oz. od Celovške koče dostop k otvoritveni slavnosti. Prepričani smo, da bodo tudi pristojne avstrijske oblasti privolile v ta dostop in da bo prišlo spet do neoviranih prehodov meje med Celovško in Prešernovo kočo, kakor so bili mogoči do druge svetovne vojne, ko sta bili ti dve kočji med najbolj priljubljenimi izletniškimi točkami planincev Koroške in Slovenije.

Prešernovo kočo na Stolu je Slovensko planinsko društvo zgradilo že pred prvo svetovno vojno. Slav-

nošino je bila odprta 31. julija 1910. Pozimi 1942 so se v njo zatekli od nemške policije in vojske preganjani partizani jeseniške Cankarjeve čete. 20. februarja so pred kočo sprejeli neenak boj 40 partizanov z 2000 policisti in vojaki. V tej borbi je koča pogorela. Dvajset let navrh, leta 1962, so preživeli borci te čete dali pobudo za obnovo Prešernove koče, da bi z njo postavili spomenik borcem proti fašizmu, hkrati pa ustvarili nov most bratstva in prijateljstva prebivalstva na obeh straneh meje.

Ta pobuda je padla na plodna tla. Kočo so zgradile gorenjske občine in podružnice Planinske zveze Slovenije ob sodelovanju gorenjskih gospodarskih organizacij. Sedaj je koča zgotovljena in bo v nedeljo teden sprejela svoje prve goste, med katerimi bo gotovo precej takih, ki so prav zaradi njene gostoljubnosti z obeh strani meje obiskovali Stol že pred desetletji.

V A B I L O
Slovensko prosvetno društvo »Vinko Poljanec« priredi v soboto 13. avgusta 1966 zvečer ob pol deveti uri

P E V S K I
K O N C E R T

na Breznikovem campingu ob Zablaniškem jezeru. Nastopijo podjuniški moški zbori SPZ.

Slovensko planinsko društvo Celovec

vabi vse svoje člane in prijatelje na skupni planinski izlet k otvoritvi obnovljenega

PREŠERNOVEGA DOMA na Stolu

ki bo v nedeljo 21. avgusta. Za prevoz naj poskrbi vsak sam.

Zbrali se bomo med 5.15 in 5.30 uro na križišču južno od Humberškega mostu čez Dravo (pri gostilni Simandl). Da ne zamudimo otvoritvene slavnosti, se bomo od tam odpeljali

točno ob 5.30 uri

ali na Ljubelj ali pa na Mačensko planino pri Celovški koči, od koder peš nadaljujemo pot do Prešernovega doma. Ker še ni znano, ali bo dovoljen prestop meje v območju Stola, lahko žele na zbirnem mestu dokončno določimo smer poti, ki je po obeh možnostih približno enako dolga.

Slovensko planinsko društvo Celovec

Čemu težave prizadevanjem

Kluba slovenskih študentov na Dunaju

V letnem semestru 1966 se je Klub slovenskih študentov na Dunaju bavil z različnimi problemi. Nit, ki bi povezovala posamezne sestanke, je vendar manjkala. Zato delo kluba ni bilo tako obširno kot v preteklem zimskem semestru.

Vzroki za šepanje dela so bili mnogoteri in kolikor toliko jasni. Le enega pojava med člani kluba si ne vem razložiti: zakaj so se nekateri klubaši v letnem semestru odtegnili vsaki dejavnosti, zakaj niso hodili na klubske sestanke, da o pevskih vajah sploh molčim? Krivda nikakor ne more zadeti odbor kluba, saj so posamezni odborniki vabili na vsak sestanek in k vsaki vaji člane k udeležbi. Ne morem verjeti, da so v ozadju na delu tako močne sile, da bi mogle resno ovirati delo Kluba slovenskih študentov na Dunaju. Pa tudi: kakšno korist bi imele od tega svojega ravnanja?

Delo kluba je oviralo nadalje — in tudi to je treba povedati — dejstvo, da se je mnogo, da, vse preveč pripravilo o tem, ali bo sploh, in če, pod kakšnimi pogoji Klub slovenskih študentov sprejet v novi sloven-

ski visokošolski dom Korotan. Napetost, ki je zaradi tega vladala med študenti, je bila škodljiva in jo je bilo opaziti tudi pri delu kluba. Da do takih napetosti pride vselej konec semestra, ko ima vsak posameznik dosti opravka s študijem, je drugo, a bridko dejstvo. Tako smo študentje v teku zadnjih dveh mesecev letnega semestra prejeli kar lepo število hišnih redov za novi Korotan, ki pa so navadno zgubili svojo veljavo že naslednje dni.

Kljub vsemu pa je imel klub nekaj lepih prireditev. »Po klubskih stopinjah« je bil naslov prvega sestanka v letnem semestru, ki ga je pripravil Joško Buch. Na izrednem običnem zboru začetkom marca so člani kluba izvolili ravnatelja slovenske gimnazije, g. dvornega svetnika dr. Joška Tischlerja za prvega častnega predsednika kluba. Isti dan je g. ravnatelj predaval klubu o dvojezičnem šolstvu na Koroškem.

Vladimir Vremec je klubaše seznanil z razgovorom med katoličani in marksisti v Salzburgu leta 1965. Večera, ko je kolegica Marija Markova govorila o velikem sloven-

skem pisatelju Prežihovemu Vorancu, se bo vsak klubaš rad spominjal. Svojevrstno, a prav zaradi tega zanimivo predavanje je pripravil kolega Pavle Zdvoc; podal nam je namreč obširno in točno sliko gospodarskega in narodnega položaja velike občine Pliberk.

Na zadnjem sestanku v letnem semestru nam je predaval pod temo »Wissenschaft und Elite« dekan pravne fakultete na dunajski univerzi g. prof. dr. Günther Winkler. Konec maja je zasedal »klubski parlament«, ki je govoril o nadaljnjem delu Kluba slovenskih študentov na Dunaju in o razmerju med klubom in vodstvom Korotana. Predavanje s skioptičnimi slikami o Washingtonu je zavzelo nadaljnja dva klubska večera. Da se študentje v menzi posebno zvečer dobro počutijo, sta pokazala dva družabna plesna večera, ki jih je klub tam priredil, prvega začetek maja, drugega pa ob zaključku semestra konec junija.

Upati je, da se bo tekom počitnic uredilo razmerje med Klubom slovenskih študentov in vodstvom Korotana v vsestransko zadovoljnost. Pri tem je seveda treba nekaj dobre volje. Tako bi tudi klub lažje vršil svoje vsestransko delo.

Malle Avguštin

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

ŠMOHOR. — Prizadevanja za ustanovitev gimnazije v Šmohoru so obrodila svoj prvi sad. Zvezno ministrstvo za pouk je izdalo odredbo, po kateri se bo pouk v prvem razredu te gimnazije pričel s pričetkom šolskega leta 1966-67. Razred bo nameščen v prostorih ljudske šole.

MARIJA NA ZILJI. — Po večmesečnem delu je sedaj 900 let stara cerkev v Marija na Zilji zunaj in znotraj renovirana, njene zgodovinske vrednosti in zanimivosti pa ohranjene za prihodnja desetletja. Renoviranje je stalo 1,2 milijona šilingov, pri čemer polovica stroškov še ni pokrita.

CELOVEC. — Minuli teden je policija aretirala načelnika ginekološkega oddelka deželne bolnišnice dr. Kolonjo, ki je osumljen številnih ponovnih na svojem oddelku. Aretiranega je deželna vlada takoj suspendirala. — Malo mesto ob Vrbškem jezeru »Minimundus« je letos deležno tako množičnega obiska kot še nikoli poprej. Že do konca julija ga je obiskalo nad 100.000 domačinov in turistov. Vstopnina obiska služi dobrodelnim namenom organizacije »Rešite otroka«.

BOROVLEJE. — V Borovljah je koncem tedna nenadoma preminul lesni industrijalec Wilhelm Jaritz v 44. letu starosti. Pokajni je bil 12 let član mestnega sveta občine Borovlje ter deležen splošne priljubljenosti.

ŠMARJETA V ROZU. — Za občino je bil sestavljen osnutek občinskega regionalnega načrta. Do 26. 8. je vsak dan od 8. do 12. ure v občinski pisarni vsakomur za vpogled na razpolago. V tem času so mogoče tudi pritožbe proti osnutku.

VAZENBERK. — V Porečah je prišlo v nedeljo ponoči do hude prometne nezgode, ki je stala življenje 24-letnega instalaterja Adolfa Rutterja. Do težjih prometnih nezgod je prišlo tudi še po drugih naših krajih. V soboto in v nedeljo je smrt na avstrijskih cestah zahtevala 29 življenj, koroške ceste so od tega zahtevale 4 smrtno žrtve.

Sanje - vir zdravja

Čeprav človek prespi ali vsaj preleži skoraj tretjino življenja, si znanost še vedno ni na jasnem o »dejavnosti«, povezanih s tem stanjem človeškega organizma. Ne drži več staro mnenje, da potrebuje vsak človek kakih osem ur spanja in da je počitek pred polnočjo najboljši. Dejstvo je, da ta ali oni potrebuje deset ur spanja, kdo drug pa polovico manj, in da je spanec v prvih urah najtrdnější ne glede na dnevni ali nočni čas.

Očitno so pretirane tiste skrbi, ki si jih mnogi delajo zaradi nespečnosti. Čedalje širša raba raznih spalnih praškov zdravju bolj škoduje, kakor koristi. Raziskovalci pravijo, da si človek na splošno odpočije, če mirno in z zaprtimi očmi leži v postelji in dremlje, pa čeprav ne nastopi trdno spanje.

Nove raziskave pripisujejo sanjam čedalje večji pomen za zdravo, krepčilo spanje. Ne velja več stara domneva, da trajajo sanje le nekaj sekund in da ljudje večinoma sanjajo tik prej, kot se zbudijo. Raziskovalci so spremljali premike oči spečih ljudi. Ugotovili so, da vsakdo sanja vsako noč po večkrat. Kadar se oči pod zaprtimi vekami naglo premikajo, človek sanja, nasprotno pa kaže njegova mirna lega, da trdno spi brez sanj. Samo v trdnem spanju ljudje smrčijo, govorniki ali pa se sprehajajo kot mesečniki.

Človek, ki ga zbudimo sredi sanj, je nekam pobit in nespočit. To so ugotovili na protovoljnih, ki so jih zbujali vsakikrat, kadar so začeli sanjati. Nasprotno pa prebujanje sredi trdnega spanja brez sanj ni imelo neugodnih posledic.

Po vsem tem sodijo raziskovalci, da so sanje človeku prav tako potrebne kakor spanje. Sanjajo vsi ljudje, razlika je zgolj v tem, da se nekateri tega ne spominjajo. Sanj v barvah je po nekaterih ugotovitvah okoli osemdeset odstotkov. Raziskovanje sanj kot znanost je tako rekoč še v povojih, torej utegnejo znanstveniki na tem področju odkriti še marsikaj koristnega za zdravje.

Nekaj zanimivosti o kihanju

Pravila lepega vedenja so že od nekdaj zahtevala, da si človek pred kihanjem položi dlan pred usta. S tem zavaruje dostojanstvo človeka, ki kiha, in hkrati pokaže spoštovanje do ljudi v svoji okolici. Saj bi ne bilo dostojno, da vam sogovornik ob času take krčevite majhne eksplozije pogleda v grlo.

Vendar se motijo tisti, ki menijo, da z dlanjo ali žepnim robcem pred usli že zavarujejo okolico pred razškrpljenimi mikrobi. Le-ti se kljub tej zaščiti meri v krogu razprše na vse strani. Neki angleški zdravnik, ki se je ukvarjal s tem, kako bi zavaroval okolico kihajočega, je prišel do sklepa, da mikrobe najučinkoviteje uničujemo, če kihamo v ogenj. Na žalost pa le redko kihamo ob ognjišču ali odprtem labornem ognju.

Ni lahko pojasniti, zakaj so kihanju že od najstarejših časov pripisovali poseben pomen. Še vedno so krepko zakoreninjeni mnogi običaji, predsodki in vraže v zvezi s kihanjem.

Ognjevitla Anna Magnani, ki je po poreklu z zaostalega juga Apeninskega polotoka, je pogosto vznemirjala snemalce in tehnike filmskega traku s teatralno ceremonijo, ki je spremljala njeno kihanje. Pisana igra njenega kremžanja ob kihanju se končuje navadno z vzklikom: »Sto let življenja in otroka moškega spola!«

Celo tista ljudstva, ki niso bila na najnižji lestevici družbenega razvoja, so nekoč mislila, da »so usta v času kihanja vrata, skozi

katera prihajajo in odhajajo duhovi«. Dali dlan na usta, je pomenilo preprečiti zlim duhovom, da bi se zaleteli v grlo, a dobrim duhovom, da bi pobegnili iz telesa, v katerem so ujeti.

Kihanje je predstavljalo znak življenja že v staroveškem bajeslovju. Neka grška legenda pripoveduje, da je lončeni kip, ki ga je izdelal Prometheus, oživel, če je kdo kihnil v njegovo bližini. Rimljani so kihajočemu nazdravljali z besedami: »Naj te Jupiter varuje!« Imperator Tiberij je zahteval, da so se morali postaviti v vrsto drug za drugim vsi iz njegove okolice in ga pozdravljali s temi besedami, kadar je kihnil. Pri nekaterih afriških plemenih je še danes navada, da se kraljevo kihanje slovesno znani vsej vasi.

Pripadniki plemena Zulu verujejo, da se ob kihanju javljalo njihovi davni predniki — »idloji«. Zato pohitijo, da jim izkažejo svoje spoštovanje s petjem hvalnic. Nato se obračajo k duhovom prednikov z raznimi prošnjami; eden prosa za lepo in nežno ženo, drugi, da bi pleme vzredilo dobro živino, itd. Po židovski knjigi postav (talmudu) je Adam prvič kihnil, ko mu je Eva ponudila jabolko. Nekatera plemena verujejo, da je stanje bolnika zelo resno, če ne more kihniti.

Ob prvi ekspediciji na Florido leta 1539 je raziskovalec De Sotto sprejel na razgovor poglavarja domačinov Guachoja. Ko je Guacho kihnil, je takoj prekinil razgovor, navzoči domačini so ga obstopili in mu čestitali.

Japonci so v tolmačenju kihanja razvili še več fantazije in verujejo, da naznanja kihanje obisk »demona kihanja«. Zato kmetje pogosto iz previdnosti napišejo na vrata svojih hiš: »Hisamacu ne stanuje več tu!« Po japonski legendi blodi duh Hicamacujeve zaročenke o diše do hiše, išče svojega izgubljenega ljubimca in povzroča kihavico povsod, koder se pojavi.

Ves Hollywood se spominja usodnega kihanja Garyja Cooperja v času snemanja Metro-Goldwin-Mayerjevega filma Gospodov zakon. Snemanje so morali prekiniti, brž ko je Gary Cooper prvič kihnil. Šminko na njegovem obrazu so morali obnavljati in izgubili so precej časa, preden so spravili v red umetno zračenje. Snemalci so morali ponovno snemati pokvarjene prizore. Ker je Gary Cooper med snemanjem petkrat kihnil, je to zahtevalo petkratno ponavljanje vse procedure. Te prekinitve in ponovno snemanje so stale družbo Metro-Goldwin Mayer nič manj kot 10.000 dolarjev. 2000 dolarjev je vsekakor najvišja cena za to, da je nekdo enkrat kihnil.

Alkohol po slamici

Marsikdo ve iz izkušenj, da alkohol, srkan po slamici, deluje znatno hitreje, kot če ga pijemo. To je že splošno znano, vendar še ni zanesljive podlage, zakaj je temu tako.

Podoben učinek kot s slamico dosežemo, če srebamo alkohol po žličkah. Pravi razlog za hitrejšo pijanost je verjetno to, ker prihaja pijača mnogo bolj in za dlje časa v stik s sluznico v ustih, grlu in požiralniku. Prehod alkohola v kri je zaradi tega mnogo hitrejši, kot če bi ga pili v velikih požirkih. Nadaljnji razlog: pri srkanju po slamici in pri srebvanju z žličko se majhne količine alkohola verjetno porazdelijo po večji površini želodčne sluznice.

Pri toplih pijačah, na primer pri grogu, se učinek stopnjuje tudi zato, ker pivce del alkohola vdihne, iz pljuč pa alkoholni hlapi prav tako preidejo v kri. Znanstvene raziskave vseh teh, vsaj za laike zelo zanimivih vprašanj, še niso zaključene.

ZANIMIVOSTI

● Svedi jedo preveč in predobro, gibljejo pa se malo. Tako povedo podatki o naraščanju diabetičnih obolenj v zadnjih dvajsetih letih. Pred petindvajsetimi leti je bilo na Švedskem samo 31.000 diabetikov, danes pa se je ta številka povečala že na 140.000.

● Naj bo jekleni ladijski graditelj še tako odporen, vendar ni popolnoma varen pred mnogimi okvarami in poškodbami. Nastale razpoke so do zdaj električno zavarili, za kar so morale ladje za dalj časa v doku, prav posebno težavna in dolgotrajna pa so popravila na velikih tankerjih. Ruski tehniko so pričeli namesto varjenja uporabljati umetno smolo, ki prav tako dobro zapre razpoke v ladijskih gradljivih. Tanker »Perm« je bil potreben nujnega popravila, zato so ga skupno s tvorom advleki v ladjedelnico v Novosibirsku. Specialisti so popravili okvaro v dveh mesecih, ne da bi zato morali preločiti na stolne ton nafto iz njegove notranjine. Na razpoke so z umetno smolo pritrdili varovalne jeklene plošče, odpadlo je dolgotrajno varjenje, razen tega pa je trajnost take obloge praktično neomejena.

● Ne samo na Poljskem, tudi drugod v Evropi so imeli vidro za največjega sovražnika ribičev. Zato so jo vztrajno preganjali in domala uničili. Kaj kmalu pa so opazili, da se je skoraj istočasno začelo manjšati število rib, namesto da bi se s smrtjo škodljivcev večalo. Ugotovili so, da so vidre žile predvsem bolne ribe in tako bile nekakna preventiva proti boleznim, ki so se zdaj začele širiti v vodah brez vidre. Zdej vidra na Poljskem ni več škodljiva, celo zaščitili so jo kot koristno žival.

● Na stockholmski univerzi so s testi poskušali dognati, kako vpliva obdobje dozorevanja na duševni razvoj. Pri 12 do 13-letnih dekletih so opazili hitrejši razvoj kot pri 14 in 15-letnih fantih. S testiranjem so poskušali dokončno dognati, koliko je vzporednosti v hitrejšem fizičnem in duševnem razvoju, ki se kaže v puberteti, ko so dekleta po navadi za kak dve leti pred moškimi spolom. Testi, ki so vsebovali ustni in pisni matematični del, so v večini primerov potrdili zvezo med stopnjo fizične zrelosti in intelektualnimi možnostmi.

● Avtomobil, ki se je ponoči srečal z drugim vozilom, bo skoraj gotovo povozil v temno oblečenega pešca, če je ta izven neposrednega dosega žarometov in če je hitrost avtomobila večja od 37 kilometrov na uro. Taka je ugotovitev švedskih prometnih izvedencev, ki so s poskusi dognali, da vozniki pri večjih hitrostih ne pritisnejo pravočasno na zavore. Strakovnjaki nadalje trdijo, da velja ta ugotovitev za povprečne voznike, ki hitro reagirajo. Za avtomobiliste s počasnejšim refleksom (teh naj bi bilo nekako 10%) pa je meja varnosti ponoči samo 22 kilometrov na uro. Zato priporočajo pešcem, ki hodijo ponoči po prometnih cestah, odbojna stekla na oblečilih. Druga rešitev bi bila, ko bi imeli avtomobilni žaromete z večjim dosegom, kar pa je zaradi drugih vozil nemogoče.

Novi Pariz — mesto 21. stoletja

Pariz prihodnosti naj ne bi ležal več ob Seini, marveč 22 km vstran, kjer naj bi se pred kulisami Versaillesa uredil sen »sončnega kralja« Ludvika XIV., ki je že pred tremi stoletji hotel priljubljeno mesto svojega ljudstva preseliti na deželo. Zdej bo sredi zelenja bivših kraljev, kjer ležita vasi Le Notre in Le Chesnay, zrastle iz zemlje novo mesto z imenom Pariz II.

Preden pa so začeli urediti ta velikanski objekt, je sto strokovnjakov izdelalo popoln načrt bodočega mesta. Ležalo bo na površini 400 hektarjev ter postalo — kakor je zapisala francoska revija Match — karakteristikum Pariza. Novi »Pariz II« bo postavljen iz petih zaokroženih mestnih predelov, tako imenovanih arrondissementov. Njihovim prebivalcem po zamisli načrtovalcev ne sme ničesar manjkati, kar jim nudi sedanja metropola ob Seini, poleg tega pa morajo imeti občutek, da so nekje na dopustu.

Skozi okna svojih stanovanj bodo prebivalci novega Pariza gledali na poti in ceste, obrobijene z rožami. Njihov »Bois de Boulogne« bo Versaillesni park, najlepša vrtna arhitektura Francije. V vsakem od petih arrondissementov bodo urejene trgovine in zabavni lokali. Posebna atrakcija bo ultramoderno trgovsko središče s 160 trgovinami, ki se bo imenovalo po znanem »Champs Elysees« in bo po vseh cestah opremljeno s klimatičnimi napravami. Za parkiranje motornih vozil bo samo v trgovskem središču prostora za 2700 avtomobilov.

Svojo preizkušnjo je novi Pariz uspešno prestal s prvo mestno četrtjo »Elysee II« kjer tudi zvečer vlada takšno vzdušje, kot ga vsakdo ceni v stari metropoli ob Seini.

Janez Švajncer:

23

NA MEJI

Cmagerja je mrzlo spreletelo po telesu, dasi je bil pokrit z odejo do vratu. Ne, do smrti ne bi mogel ostati. Nekoč je bil vsaj viničar, zdaj je le še hlapec. To boli. Takšno življenje je vredno še manj. Vdovec je. Otroke ima. Ne sme biti z njimi. Pavlek je hlapčič. Lizika in Katica sta dekli. Ali bodo njegovi otroci res vse življenje samo sta dekli. Ali so zato na svetu? Njega je teplo življenje. Ali naj zdaj tepe tudi otroke? S čim si je zaslužil vse to? Nič ni storil razen tihotapljenja, da bi se moral povsod koriti za svoje grehe. Kako bi se obdržal na površju? Pravo pot je treba najti. Toda katero? Maček je pravkar rekel, da bo lahko ostal pri njem do smrti za hlapca. Hlapec! da bo lahko ostal pri njem do smrti za hlapca. Hlapec! mu je razbijalo v sencih. Zaprl je oči in ni slišal Mačka, ki je odšel skozi vrata. —

Nedelja. Volitve. Pred cerkvijo so postajali ljudje. Pozvanjalo je k maši. V vasi so postavili slavoloke. Nad vratni v gostilni so med smrečjem viseli pobarvani lam-piončki in se pozibavali v vetru. Na občini, na šoli, na cerkvenem stolpu in na nekaterih hišah so visele zastave. Avtomobil je hupal po cesti.

Cmager se je še vedno držal hleva. Že je lahko stopil na noge, toda niso ga držale dovolj. Premikal se je trudno, kakor da bi ga obležili s svincem.

Popoldne. Vrata v hlevu so se odprla. Cmager se je

zdrnil. Ščemela ga je svetloba in mislil je, da so prišli orožniki.

Keglov Mirko si je fiščal robec na nos in vprašal: »Ti, ali spiš? Ne boš šel voliti?«

»Boste že brez mene naredili.«

»Kar obleci se. Skupaj bomo šli na volišče.«

»Rekel sem že, da me pustite v miru. Ni mi dobro. Zato ker so me pretepli, da bi volil? Saj nisem nor!«

»Zakaj si jim nastavljal glavo? Molčal bi rajši!«

Cmager se je grenko nasmehnil. Spomnil so se ga torej. Le zakaj? Da bi opravičili naglo jezo žandarjev, ki so obračunali z njim tako grdo?

»Slabo sem oblečen. Hoditi tudi ne morem«, se je opravičeval in se iztegnil po ležišču.

Keglov Mirko ni popustil: »Peljali te bomo. Samo hitro! Moramo še drugam. To ste pravi nebolgljenci, ki ne veste, kaj pomeni današnji dan za našo občino.«

»Kaj imaš ti tu zraven? Nisem še slišal, da bi se ti navduševal za volitve.« Cmagerju se niti sanjalo ni, da je Mirko s pajdaši zadnje tri noči stražil po vasi, da ne bi kdo potrgal plakatov. Pomagal je zato, ker so mu dobro plačali in da bi prikriji svoje sodelovanje v Kulturbundu.

Neobrit, kakor je bil, se je Cmager odpravil na volišče. Prvič v svojem življenju je sedel v osebnem avtomobilu! Šofer se je oziral nanj, ki je vonjal po hlevu. Cmager je sedaj pozabil na vse bolečine. Pozibaval se je na nekem sedežu in zrl skozi steklo na cesto, kjer so postajali vaščani. Kmetje zase, reveži zase, in vsi so radovedno obračali glave za vozilom. Tako bi živel vedno. Vozil bi se z avtomobilom in smejal bi se ljudem, ki se pripogibajo na polju, vsem, ki nimajo nič dobrega na svetu. Ah nel!

Pregnal je grešno misel. Več usmiljenja bi čutil zanje, več kakor Maček in mestna gospoda. Bolj bi bil pravičen.

Z volišča so ga zapeljali nazaj v hlev. (Če bi vedeli,

da je glasoval za nasprotno listo, kot ga je nagovarjal Maček, bi se gotovo moral vrniti peš.)

Štirinajst dni pozneje. Cmager si je opomogel in zopet je delal kakor poprej. Na volitvah je zmagala vladina stranka in gospoda poslanca ni bilo več na spregled. Z njim vred so izginile obljube, da bodo gradili cesto, prosvetni dom in napeljali elektriko. Sonce je sijalo prav tako, reveži so se sklanjali na polju. Maček je priganjal svoje ljudi k delu, neka ženica je umrla, pridelki so zoreli, grozdje v vinogradih je postajalo mehko — v vasi je teklo življenje dalje.

Obiskal je svojega znanca, kočarja Miho.

»Bog daj več takih«, je odzdravil kočar in vstal s stola. »Tebe nisem videl že celo večnost. Kod si le hodil?« Ponudil je stol in se naslonil na staro omaro.

»Zdelali so me, prekleti«, je potožil Cmager. »A zdaj že gre. Stara korenina je žilava.«

»Dosti ni manjkalo, da tudi mene niso dobili v roke na shodu. Blizu tebe sem bil in že mislil, da mi bo kaj priletelo v glavo.«

»Nisem mogel molčati.«

»Včasih ni dobro povedati preveč. Ko me je Rojs tožil na sodišču zaradi dolga, sem odprl usta, da bi se branil, pa mi niso pustili do besede. Vidíš, če bi povedal preveč, bi me nagnali iz kočje. Žal mi je za zemljo, ki so mi jo vzeli in je zdaj Rojsova. Toda nič ne morem. Vedno menda ne bo ostalo pri tem.«

»Misliš? Bo, kakor bo.«

»Zakaj ne bi smel imeti svoje zemlje, ki so si jo starši pridelali z rokami?«

»Kaj imam na svetu jaz? Nič! Niti z otroki nisem skupaj. Če bi živela moja stara, bi že bilo, tako pa...«

»Bog ji daj dobro, ljudje ji tega niso privoščili... To-

Zakaj dajejo svinje premalo pujskov?

V kmetijski praksi vedno spet iščemo vzroke, zakaj se pri eni in isti svinji število pujskov od gnezda do gnezda razlikuje in zakaj jih povrže enkrat 12, drugič pa samo 5 ali še manj. Prav tako se sprašujemo, zakaj dajejo nekatere svinje redno po 10 in več pujskov v vsakem gnezdu, zakaj pa od drugih ne moremo dobiti več kot 7 pujskov na gnezdo. Spritno gospodarske važnosti številnih gnezd z zdravimi in izenačenimi pujski, hočemo ta problem nekoliko podrobneje osvetliti.

Malo število pujskov, ki jih je dala svinja, je največkrat posledica odmiranja plodov (pujskov) v materinem telesu v času brejosti. Izgube pujskov so v povprečju med brejostjo trikrat večje, kot po porodu. Pujski v materinem telesu lahko odmro v vsakem času brejosti, vendar obstajajo v teku brejosti nekatera obdobja, ki so v tem pogledu najbolj kritična.

Največja nevarnost odmiranja pujskov v materinem telesu je v začetku brejosti, ko se oplojena jajčeca v maternici še prosto gibljejo in ko se morajo šele prilagoditi njenemu okolju. Če v tem času v maternici ni ustreznega okolja, za katerega skrbe takojmenovana budila ali hormoni, pričnejo oplojena jajčeca odmirati. Če odmro vsi zaplodki, potem se svinja pregoni. Taka svinja se pregoni šele po 35 do 40 dneh in ne po 21 dneh kot je to po navadi takrat, kadar se sploh ni obrejala.

Vzrokov zgodnjega odmiranja oplojenih jajčec je več

Med njimi so najpogostejša: bolna jajčeca ali semenčice, parjenje v sorodstvu, pomanjkanje ustreznih hormonov in slaba razvitost maternice, na kar največkrat naletimo pri privesnicah, ki nimajo dovolj velike maternice, da bi mogla nositi številni zarod. Ameriški raziskovalci pa so tudi ugotovili, da je debelost hrbtnega špeha v tesni povezavi z odmiranjem pujskov v materinem telesu. Čim debelejši je hrbtni špeh, tem več pujskov v maternici odmre. Take svinje dajejo majhna gnezda in slabe pujske.

Vsem tem vzrokom odmiranja pujskov v maternici je

nepravilna odbira plemenskih svinj in njihova zreja

najpogostejši vzrok, pri čemer igra prehrana največjo vlogo. Številna in težka gnezda pujskov bomo dobili le od plemenic, ki smo

KMETIJSTVO LETA 1980:

Le še 336.000 zaposlenih v kmetijstvu

Med letom 1951 in 1965 je število ljudi, ki so zaposleni v kmetijstvu in gozdarstvu v naši državi padlo od 1.078.000 na 669.000. Leta 1951 so v kmetijstvu in gozdarstvu zaposleni predstavljali še 32,2 odstotka vseh zaposlenih, leta 1965 pa le še 19,9 odstotka. Lani niti 10 odstotkov avstrijskega prebivalstva ni več delalo v kmetijstvu, površina pa je ostala v bistvu ista, kot je bila pred 15 leti.

Proces upadanja števila kmečkega prebivalstva pa še zdaleka ni zaključena. Avstrijski inštitut za gospodarsko raziskovanje

jih že zgodaj začeli pravilno krmili in pripravljati za pleme. Svinjke za pleme odberemo dokončno že v četrtem, najpozneje pa v petem mesecu starosti, preden dosežejo težo 60 kg. Imeti morajo najmanj 12 dobro razvitih seskov. Odbrane svinjke moramo pričeti takoj pravilno krmili in pripravljati za pleme. Dokazano je namreč, da sestava in kakovost krme, ki jo živali dobijo od odslavitve do spolne zrelosti oz. do prvega pripusta odločilno vplivata na oploditev, na brejost in na dojenje. Poskusi so pokazali, da je treba svinjke za pleme odbrati že kmalu po odstavitvi in da jih je treba krmili čisto drugače, kakor prašiče iz istega gnezda, ki so namenjeni za pisanje. To je eden od predpogojev, da se bodo pri njih razvila normalna spolovila, ki so osnovna za velika in dobro razvita gnezda pujskov.

Odbrane svinjke za pleme moramo zrejati, kar se da naravno. Imeti morajo stalno možnost gibanja na soncu (brez tekališč ni dobrih plemenskih svinj), v krmi pa morajo dobiti dovolj lucerne ali mlade zelene trave, v kateri je precej detelje, ki nista le bogati na beljakovinah, marveč tudi na vitaminih in rudninah. Vse to so osnovni pogoji za poznejšo uspešno oploditev in plodnost. K taki krmi pa je neobhodno potrebno dodajati še beljakovine živalskega izvora (posneto mleko, mleko v prahu, meso, krvno ali ribjo moko). Te beljakovine živali najbolj izkoristijo, ker so po sestavi najbližje njihovim telesnim beljakovinom.

Preprečimo debeltev mladih plemenic

Pri krmljenju mladih svinj pa je bistveno, da skrbimo, da se nam ne bodo preveč odebile. Zamaščenost je navadno posledica preobilnega krmljenja s škrobnato krmo, predvsem s krompirjem in koruzo. Enako pa je mladim svinjkam škodljiva druga skrajnost krmljenja, to je pomanjkljiva krma in stradanje, ko začne žival, z njo pa tudi spolovila hirati, namesto da bi se raz-

v svoji študiji o gospodarskem razvoju v Avstriji, ki jo je izdelal po naročilu OECD, predvideva, da bo do leta 1970 število zaposlenih v kmetijstvu nazadovalo na 557 tisoč, do leta 1975 na 447.000 in da bo leta 1980 — torej čez nadaljnjih 15 let — znašalo le še 336.000 ali 9,8 odstotka vseh zaposlenih v naši državi, oz. pičlih 5 odstotka celokupnega avstrijskega prebivalstva.

Proces velikih sprememb v kmetijstvu in v oblikah kmetovanja bo torej v prihodnjih 15 letih še nageljši, kot je bil v zadnjih 15 letih.

vijala. Tudi taka skrajnost ima slabo plodnost in jalovost za posledico.

Ko svinjke dozorijo in so godne za pripust, poslano sestava njihovega krmnega obroka še pomembnejša. Treba jo je zboljšati, da bo zanesljivo zadostila njihovim energijskim potrebam, kakor tudi potrebam po beljakovinah, vitaminih in rudninah. Strokovnjaki povsod v svetu priporočajo, da v času pred pripustom mlade svinjke, pa tudi starejše nekaj časa obilno krmimo. Pravijo, da to zelo ugodno učinkuje na plodnost, predvsem pa na rast in dozorevanje številnih jajčec. V tem času jih moramo torej krmili tako, da pridobijo dnevno okoli pol kilograma na teži. Z kakovostno dobrim obrokom moramo krmljenje nadaljevati tudi v času brejosti, kajti breje svinje potrebujejo poleg hrane zase tudi še hrano za razvoj svojega zaroda.

Brejih svinj v krmnem obroku nikoli ne

smemo prikrajševati za beljakovine, vitamine in rudnine. Vsako pomanjkanje teh hranil lahko sproži odmiranje pujskov v maternici. Da jih moramo v tem času še bolj kot drugače varovati pred kužnimi in zajedalskimi boleznimi se razume samo po sebi.

Dandanes primerna zreja svinjk za pleme in krmljenje svinj pred pripustom in v času brejosti, tudi na kmetiji, kjer je malo ljudi za delo, zdaleka ni več tak problem, kakor je bila pred leti, ko še ni bilo ustrezno sestavljenih krmnih mešanic, ki pa so danes takorekoč za vsako obdobje razvoja pujskov in svinj na razpolago. Kdor se danes pri zreji plemenskih svinj in pri njihovi nadaljnji reji teh mešanic ne poslužuje, delo v svojo škodo. Prašičereja je namreč draga reja, če dobimo od svinje na gnezdo le 6 ali 7 pujskov, cenejša in rentabilna pa postane, če s primerno zrejo in krmljenjem omogočimo, da nam bodo plemenske svinje dajale redno 10 in več krepkih in zdravih pujskov na gnezdo.

Da bomo res produktivno krmili

(3. nadaljevanje)

MEŠANICE ZA PRAŠIČE

Za zrejo in pisanje prašičev izdeluje združna mešalnica krmil v Celovcu kar deset mešanic, ki jih lahko razdelimo na skupino beljakovinskih koncentratov, na mešanice za zrejo pujskov in krmljenje plemenskih svinj, na skupino mešanic za pisanje in na mineralno mešanico.

1. BELJAKOVINSKI KONCENTRAT

„RAIFFEISEN-EIWEISSKONZENTRAT“ vsebuje najmanj 50 % surovega proteina ali ca. 47 % prebavljivih beljakovin in ca. 650 skupnih hranil. Poleg tega vsebuje sledovne elemente cink, železo, mangan, baker in jod, vitamine A, D3 in B2, pantotenovo kislino, niacin in kolin-klorid.

„RAIFFEISEN-EIWEISSKONZENTRAT SPEZIAL“ vsebuje iste sestavine, le delež surovega proteina je večji. Znaša 55 % ali ca. 50 % prebavljivih beljakovin. Poleg tega je mešanici dodana še antibiotika.

Ob mešanici sta pripravni za dodajanje k krmi, ki jo za plemenske svinje in pitance sami mešamo oz. pripravljamo, vseeno če je glavna sestavina te krme žito ali krompir. 80 % sestavin teh mešanic, ki vsebujejo beljakovine, je živalskega izvora.

Plemenskim svinjam s tem koncentratoma sestavimo mešanico, v kateri bo 80 % krmnega žita (ječmen, oves) in 20 % koncentrata. Isto mešanico lahko pokladamo tudi pitancem. Če pa jih pitamo z okopavinami kot glavno krmo, mora mešanica sestojati iz 27 % koncentrata in 73 % krmnega žita.

2. MEŠANICA ZA ZREJO PUJSKOV

„RAIFFEISEN-FERKELSTARTER“ vsebuje najmanj 20 % surovega proteina ali ca. 17,5 % prebavljivih beljakovin in 600 skupnih hranil. Surovega pepela vsebuje kvežjemu 15 %, surovega vlakna pa kvežjemu 6 %. Poleg tega vsebuje sledovne elemente cink, železo, mangan, baker in jod, vitamine A, D3 in E ter antibiotiko.

V prometu je kot moka in kot stisnjeni valjčki (briketi) v velikosti žitnega zrna. Njegova krmna vrednost je izredno visoka, zato je pri pokladanju »starterja« pokladanje posnetega mleka odveč. Glavno je, da ima dojnica dovolj mleka.

Pujskom pričnemo »starter« pokladati — kakor je, brez mešanja z drugo krmo — v suhem stanju v drugem tednu starosti pujskov. Da se pujski privadijo grizenja krme, je najbolje, da ga pokladamo v obliki briketov. Pokladamo ga jim vsak dan svežega, kolikor ga pospravijo. Pokladati ga jim moramo vendar tako, da dojnica ne pride do njega in da ga pujskom ne pozoba. Poleg »starterja« morajo imeti pujski stalno na razpolago tudi svežo vodo.

V šestem tednu starosti pričnemo pujske postopoma navajati na krmno mešanico, s katero jih bomo po odstavitvi pitali. »Starter« jim pokladamo do 9. tedna starosti, dokler ne dosežejo 20 kg žive teže. Prehod na pitovno krmo naj bo postopen.

Za zadostno oskrbo pujskov z železom jim dodatno pokladamo še DUFERRON. Vsak pujske potrebuje namreč na dan 7 gramov železa, od dojnice pa ga z mlekom dobi le 1 gram. Duferron preprečuje slabokrvnost ali anemijo pujskov, ki zavira njihov razvoj in ima večkrat pogin za posledico. Duferron naj pujski dobijo že od 4. dneva naprej dnevno 3 do 4 tablete na pujska. Če se ga branijo, ga jim damo zmečkanega v gobček. Dobivajo naj ga dnevno do 4. tedna starosti. Za ta čas potrebujemo na gnezdo pujskov okoli 1 kg Duferrona.

(Se nadaljuje)

da ti si lačen. Pogledal bom v shrambo. Veš, sam sem doma. Žena je odšla z otroki k bratranču.”

Cmager je mimogrede pogledal skozi okno. Jesen. Spomnil se je, da imajo viničarji kolone pozimi. Miha je kral že sedaj. — Ej, tu nekaj ne bo v redu! — Srbel ga je jezik, da bi vprašal, če si je svinja zlomila nogo ali ni hotela več žreti. Vendar je zatajil svojo radovednost. Naj bo že kar hoče, samo da je meso pred njim na mizi.

Tudi Miha si je vzela kos mesa. Zadnji teden je imel srečo. Pri kmetu zunaj vasi je poginil pes. Zvečer je odhitel po ščene, ga sllačil v vrečo in zanesel domov. (Že nekaj let je lovil pse in mačke po vasi; ta priboljšek je bil zastoj, govedina pa draga; tudi konjskega mesa se ni branil.) Meso sta zalivala s pijačo.

„Ti, nekaj mi je prišlo na misel,“ je spregovoril Miha. „Adam je v paradizu imel vsega dosti, a ni mogel ostati brez Eve. Zakaj bi se ti sam potepal po svetu? Oženi se! Vedno ne boš ostal vdovec!“

Cmagerja je zadelo v živo. Miha je povedal resnico. Vedno ne bo mogel biti sam. Prišel bo v leta. Kdo bo maral starega hlapca, ki se mu tresejo roke in ni več za delo? Kmet ga gleda po strani, revež je v nadlego občini in gonijo ga od hiše do hiše.

„Za nobeno ne vem, ki bi bila v mojih letih.“

„Repnikova Julia bi bila zate!“

Cmagerju se je zaiskrilo zdravo oko. „Julia? Repnikova Julia? Res je. Ona je v mojih letih.“

V tisti hudi zimi, ko je zmrznila Cmagerjeva žena v poloku, je Julia odzvela. Mož se je prehladil v gozdu in pobrala ga je pljučnica. S sinkom Tinetom sta se preselila v kamro na viničarji in postala je „oferca“.

Ni mnogo mislila na prihodnost. Le kadar si je od

gospodarja prinesla bučo muškata ali silvanca — to je bilo za božič ali veliko noč — se ji je zdelo, da je nesrečna.

Poznala je vse moške v vasi. Moški je pač moški, si je rekla in bila kar zadovoljna s svojim, ki mu je obljubila zvestobo pred oltarjem. Ko je umrl, ni začela gledati za drugimi. Mariji na stranskem oltarju se je zaobljubila, da bo ostala sama.

Polagoma je otopela v mislih. Edina sreča ji je bil Tine. Rasel je in pridno trgjal v šoli hlače. Marsikdaj je božala njegove kostanjeve lase, ko je spal, in se zahvaljevala bogu, da ji je pustil vsaj otroka na tem grešnem svetu. Tine je bil njeno zadovoljstvo, prinašal ji je mir, ko ga je bila najbolj potrebna.

Morda bi ostarela in pozabila, da je bila nekoč omožena, če je ne bi nekega dne vprašal Cmager:

„Ti ni dolgčas na svetu?“

S široko odprtimi očmi ga je pogledala in mu zabrusila: „Nič te nisem vprašala!“ On se je postavil pred njo, da ni mogla dalje.

„Danes si nasajena kot bi te sršeni opikali,“ ji je dejal in gledal za voloma, ki sta vlekla voz po cesti.

Bilo ji je nerodno. Že dolgo ni z moškim govorila na samem. Šalila se je s poročenimi viničarji pri gospodarju podnevi in tudi zvečer, ko so večerjali pri skupni mizi, sicer se je držala bolj sama zase.

„Zakaj mi ne greš s polji?“ je ponovila.

„Julia, zakaj si taka? Nimaš nobene lepe besede zame?“

„Povej, kaj bi rad? Vidiš, da se mi mudi. Ob delavnih nimam časa klepetati.“

„Jehhata, kako si nasajena. Kdo ti kaj more, če malo poklepečeš z menoj. Noben vrag se ne bo ugriznil v jezik.“

„Ti si zdaj pri Mačku?“ je vprašala nekoliko mirneje.

„Saj veš za mojo nesrečo. Vedno pa ne bo tako.“ Zabilelo ga je, ko se je spomnil, da je hlapec.

„Nisi še tako star. V stiski je vse dobro. Ko si boš kaj pridelal, boš že lahko spet začel na svojem.“

Cmager jo je pogledal. Veter je dvignil cestni prah. Vola sta mirno prežvekovala pred vozom. Dan je bil lep. Dasi je bila pozna jesen, je sonce prijetno grelo. Julia je bila oblečena kakor poleti. Pisano krilo ji je segalo čez okrogla kolena. Noge so ji tičale v okornih čevljih. Ni še nosila nogavic. Imela jih je samo za zimo. Sama si jih je pletla. Ni imela denarja, da bi si kupila lepe nogavice, tanke, ki se prilagajo nogi. Njene nogavice so bile debele, nad kolenom si jih je zavezovala s trakovi.

„Tudi ti si sama z otrokom.“

„Kako pa se tvojim godi?“

„Saj veš, kako je otroku pri tujih ljudeh. Kakor da bi bil otrok sam kriv, da ni mogel ostati doma? Ko je še Liza živel, nismo imeli v koči bogastva. Toda otroci so imeli svoj dom.“

„Misliš, da je meni bolje? Otroka imam res samo enega, toda v kamri se sliskam z njim in dekli ne more biti slabše.“

Pri Mihi se je napil jabolčnika in obljubljal, da bo Julio poskušal nagovoriti. Zdaj je stal pred njo, ji gledal v živahne oči, ki so se hudomušno svetile nad rdečimi lici, in je čutil, da ji ni povedal vsega, kar mu je ležalo na srcu.

„Zdaj moram pa iti. Mačku ne bi bilo prav, če bi me videl, da klepečem na cesti,“ se je opravičil in pognal vole.

(Dalje prihodnjič)

Gospodična Marta je imela na vogalu ceste majhno pekarijo. Bila je stara štirideset let. V hranilnici je imela lepo vsoto denarja, poleg tega je bila zelo usmiljenega srca in je imela umetno zgornjo čeljust. Zavedala se je, da se je poročilo že mnogo štiridesetletnic, pri katerih je narava bolj skoparila z darovi, kot je pri njej.

Dva do trikrat na teden je prihajal v njeno prodajalno kupec, ki je pri Marti vzbudil pozornost. Mož je bil videti srednjih let. Nosil je naočnike in skrbno negovano brado. Njegova obleka je bila sicer nekoliko oguljena in tu pa tam zakrpana, a vendar je bila vsa njegova pojava na moč mikavna. Poleg tega se je znal vesti zelo uglačeno.

Ta svojevrstni Martin kupec pa nikdar ni kupil drugega kot star kruh, ki je bil za polovico cenejši od svežega.

Lepega dne je Marta zapazila na njegovih prstih rjave in rdeče madeže. Od tega trenutka dalje je bila prepričana, da je simpatični kupec siromašen umetnik, ki gotovo prebiva v podstrešni sobici, slika in misli na dobroto, ki jih vidi v njeni prodajalni, ko kupuje kruh.

Kadar je sedela pri obilni južini, se je vselej spomnila svojega kupca. Zavzdihnila je in si želela, da bi mogla z njim deliti svoje dobroto in da bi mu ne bilo več treba gristi suhega kruha. Gospodična Marta je bila pač usmiljenega srca.

Nekega dne je sklenila, da se bo prepričala o kupčevem poklicu. Prišla je iz svoje sobe umetniško sliko, ki jo je bila kupila na dražbi, in jo obesila na steno v prodajalni. Na njej je bila naslikana prekrasna beneška palača, z gondolami in kičastim nebom v ozadju. Umetnik bi je moral takoj opaziti.

Naslednji dan je kupec spet prišel.

»Dva hlebčka starega kruha, prosim!« je zahteval. Medtem ko mu je Marta zavijala, je zagledal sliko na steni. »Novo sliko imate, kakor vidim,« se je začudil.

»Ali vam ugaja?« je vprašala gospodična Marta in srce ji je zaradi posrečene zvijače divje bilo. »Ljubim umetniške slike,« je nadaljevala.

»Ali se vam zdi tale dobra?«

O. HENRY:

Usmiljeno srce

»Palača je zarisana. Perspektiva je čisto napačna! Zbogom, gospodična!« Vzel je kruh in odšel.

Da, umetnik je! Gospodična Marta je takoj nato spet odnesla sliko nazaj v svojo sobo.

Kako ljubeznivo so gledale njegove oči skozi naočnike! Na prvi pogled je opazil, da perspektiva ni prava. In tak človek mora živeti ob suhem kruhu! Da, geniji se morajo pač boriti, preden zaslove.

Seveda bi bilo čisto drugače, če bi našel usmiljeno srce, imel hranilno knjižico z lepo vsoto denarja in pekarno!

Kupec je sedaj še bolj pogosto prihajal in včasih celo pokramljal z gospodično Marto. Kupoval pa je še zmerom samo star kruh. Marti se je zdelo, da je čedalje bolj mršav. Od srca rada bi mu zavila k staremu kruhu še malo priboljška, a se ni upala. Bala se je, da ga bo užalila. Vedela je, da so umetniki zelo ponosni!

Gospodična Marta je zdaj v prodajalni vedno nosila čipkast predpasnik. V sobici za prodajalno pa je kuhala skrivnostno mazilo iz kutinovega semena in boraksa. S tem lepoto si je negovala obraz.

Nekega dne je kupec spet vstopil v njeno prodajalno in kakor po navadi zahteval dva hlebčka starega kruha. Nenadoma se je s ceste zaslišal strašen ropot. Kupec je stopil k vratom, da bi videl, kaj se je zgodilo. Mimo so se peljali gasilci.

Gospodična Marta je izrabila ta trenutek. Brž je prerezala hlebčka na dvoje in ju namazala z maslom, ki ga je imela na polici. Ko se je kupec obrnil, ju je ravno zavijala. Pozneje, ko je bil že davno odšel, se je gospodična Marta srečno nasmehnila, a vendar ji je pri tem srce močno bilo.

Ali bo užaljen? Ne, prav gotovo ne! Še dolgo je potem mislila na to. V duhu je že videla, kako bo siromašni umetnik odkril njeno prevaro. Ko bo prišel v svojo sobico, bo najprej pospravil z mize čopič in paleto. Poleg mize gotovo stoji stojalo z že skoraj dovršeno sliko, ki je perspektivno popolnoma pravilna. Potem bo postavil na mizo kozarec z vodo, sedel in odvil zavitek s suhim kruhom... O!

Gospodična Marta je zardela.

Ali se bo medtem, ko bo jedel zmaslom namazan kruh, spomnil nanjo?

Vrata v Martino prodajalno so se sunkovito odprla, da je zvonec na njih divje zvonil. Gospodična Marta je pobitela iz svoje sobice. V prodajalni je zagledala dva moža. Mladeniča s pipo v ustih, ki ga še svoj živ dan ni videla, in... umetnika.

Mož je bil od razburjenja ves rdeč v obraz. Klobuk si je bil pomaknil preveč na silnik, lase je imel razmršene. Jezno je stiskal pesti, pretil z njimi gospodični Marti in zavpil:

»Neumna gos!« zraven pa še pristavil krepko kletvico. Njegov spremljevalec ga je skušal pomiriti in odpeljati iz prodajalne. A umetnik se ni dal potolažiti. Še vedno je vpil:

»Ne grem, dokler ji ne povem vsega.« Njegove sinje oči so se jezno bliskale skozi naočnike. S pestmi je tolkel po Martini mizi in sikal: »Uničili ste me. Ali veste kaj ste? Neumna stara škatla!«

Gospodična Marta se je brez besed naslonila na mizo. Noge so ji klecale. Mladenič je prijel umetnika pod roko in ga potisnil skozi vrata. »Pojdi! Dovolj je!« je rekel. Potem je zaprl vrata za njim, sam pa ostal v prodajalni, rekoč:

»Pojasniti vam moram zadevo, gospodična. Moj prijatelj je gradbeni tehnik. Oba delava pri istem arhitektu. Že tri mesece je noč in dan risal načrt za novo mestno hišo, za katerega je razpisana nagrada. Včeraj je risbo prevlekel s tušem. Saj najbrž veste, da tehnik nariše svoj osnutek s svinčnikom, potem ga prevleče s tušem, črte svinčnika pa zbrše s starim kruhom, ki je boljši od radirke. Moj prijatelj je zato vsake dan kupoval kruh, ki je boljši od radirke. No in... danes je spet hotel radirati s kruhom in... pri vas star kruh. No in... danes je spet hotel radirati s kruhom in... saj veste, gospodična, da maslo pušča masne madeže... skratka njegov načrt ni za nobeno rabo več.«

Gospodična Marta je odšla v svojo sobico. Odpela si je pikčasti predpasnik in ga zamenjala s starim. Lepotilno kremno je zllila v lijak. Potem je tiho obsedela.

JACQUES GILLES:

Poslednja misija

Že od obeda je sedel sam za kavarniško mizo na pločniku. Pred njim je stal nedotaknjen kozareček žganja. Čakal je. Na drugi strani trga je skupina ameriških turistov nenehno škrtala s fotografskimi aparati, slikajoč veliko uro pestrih barv. Gledal jih je brez zanimanja kakor človek, ki nikoli ni imel želje, da bi svoje spomine ovekovečil s kamero.

Američani so pravkar krenili, da bi prekorčili ulico, ko je po njej privozil velik črn mercedes in se naglo ustavil.

Vstal je, popil z enim požirkom vsebino kozarčka in hitro stopil proti vozilu. »To je zadnjikrat,« je pomislil.

Zadnja vrata so se odprla le za nekaj centimetrov in glas iz vozila je tiho in ostro vprašal: »Gospod Kleinert?«

Usedel se je v avto, ki je z veliko brzino odpeljal proti Dunaju. Mož, ki je sedel na zadnjem sedehu avtomobila, je držal roko globoko v žeku svoje črne suknje. Kleinert je namesto pozdrava zamrmral: »Žal mi je, ker ste morali...«

Poročnik Krull, ki je prišel čez mejo kot član družine pokojnika, po čigar truplo so prišli njegovi rojaki iz sosednje države, je živčno odmahnil z roko. Verjetno je razmišljal o tem, kako se bo moral že čez nekaj ur po isti poti vračati. Kleinert je medtem nadaljeval:

— Že pred enim mesecem sem dal oglas v časnik. Navedel sem, da je poceni in v bližini vseučilišča. Za stanovanje se jih je zanimalo več sto, toda on se je javil šele, ko sem tretjič ponovil oglas v časniku. Od tega so minili trije tedni...

Krull je živčno stegnil roko in dejal:

— Ključ!

Kleinert je ostal miren. — Predvsem, — je odgovoril, — je treba rešiti vprašanje mojih zaslug. Vidite, kako naj vam to pojasnim, danes je vse tako drago...

— Koliko?

— No, saj smo se že poprej dogovorili za dvanajst tisoč šilingov.

Krull je z roko lahko potrepal po rami človeka, ki je sedel na sedehu poleg voznika. Le-ta mu je molče izročil majhen zavitek. Krull ga je prevzel, ga položil Kleinertu v naročje pa poddržal proti njemu odprto dlan. Ko je prevzel ključ, so se pravkar peljali čez most.

— Vsako popoldne odhaja z vseučilišča v stanovanje. Dvakrat sem ga spremljal, da bi bil gotov. Ne boste imeli nobenih težav, — je dodal Kleinert.

Nekaj minut pozneje, ko je Kleinert izstopil v bližini državne Ope-re, je avto privozil po Ringu do vseučilišča in se deset minut pozneje ustavil v tihni ulici pred hišo z rumeno poslikanim vhodom. Voznik je ostal v avtomobilu, poročnik Krull in njegov spremljevalec pa sta odhitela v hišo. Po mračnih stopnicah sta se povzpela v tretje nadstropje in se ustavila pred vrati, na katerih je bila nova posebnica z imenom dr. Johanna Lobla.

Stopila sta v stanovanje. Pohištvo je bilo staro in izredno veliko. Med številnimi knjigami in beležnicami je na mizi z mahagonija ležala velika mačka. Krull je odgrnil zaveso, ki je zastirala vhod v kuhinjo, in pokazal spremljevalcu, naj se tam skrije. Nato se je vrnil in se postavil za vrata ob zid.

Čez dvajset minut, ki so se vlekle kakor večnost, je bilo slišati korake. Očitno je bilo, da se vzpenja po stopnicah starejši človek. Ključ v ključavnici se je obrnil in

starec je počasi vstopil. Mačka je takoj skočila z mize in se pričela motati okoli starčevih nog. Starec se je sklonil in jo pobožal. Nalaho jo je potrepal po hrbtu, nato se je napolil proti oknu, ga zaprl in ponesel proti majhni peči velik pepelnik, poln cigaretnih ogorkov. Mačka se mu je ves čas opletala okoli nog.

V tem hipu se je obrnil in zagledal Krulla. Nekaj trenutkov sta buljila drug v drugega. Starec je dvignil roko v višino ust in jo potem naglo spustil.

— Kaj... Kaj želite?

Krull je polglasno odgovoril: — Želimo, da greste z nami. — Pozorno je motril lik starca, ki se je počasi pomikal v senco velike stare omare.

— Toda če ne... želim oditi z vami?

— O taki želji ni da bi govorili! — je naglo odgovoril Krull z glasom, ki je izdajal, da ne trpi nasprotovanja. — Ali boste šli z nami prostovoljno ali... Tako ali drugače boste šli z nami. Pričakujemo vas. Mrak je legel na zemljo, ko se je avto s krsto, pokrito z vencji, počasi približeval meji. Medtem ko

Za dobro voljo

Škot pride k zdravniku, ki mu svetuje takojšen oddih v planinah. »Koliko pa bo to stalo?«

»Kakšnih trideset funtov.«

»Hvala, odvrne Škot, — od pogrebnega društva imam mnogo cenejšo ponudbo.«

Profesor: »Ali mi lahko poveste kakšno sredstvo za potenje?«

Student: »Da, vaša vprašanja.«

»Poglej, pogledj, mož! Kako se zna-jo ti mladi ljudje tam potapljati! Jaz bi ne zdržala pod vodo nit sekunde!«

»Rad ti verjamem, zato, ker morajo biti pod vodo usta zaprta.«

»Ne razumem te, Ančka, kako si mogla Milana odsloviti in se odločiti za Zdravka. Če ju primerjam... Milan je vedno bolj oblečen in...«

»Saj zato. Milan ljubi sebe, Zdravko pa mene!«

»Vaš soprog je baje izgubil pri prometni nesreči dar govora. Kakšna škoda!«

»Da, pa še kakšna, gospa! Saj je znal tudi angleško!«

Neki Škot pride ves razburjen v lekarno. »Človek, kaj ste storili? V zdravila za mojo taščo ste dali strihnin namesto kinina!«

»Za božjo voljo,« vzklizne lekarnar, »potem ste mi pa dolžni še en šiling!«

Profesor: »Povejte mi kakšno praktično stvar, ki nam jo je dala kemija.«

Student: »Na primer, blondinke.«

Parizanka je potožila psihiatru: »Imela sem strahotne sanje, doktor. Hodila sem po Champs-Elysees popolnoma gola z ogromnim klobukom na glavi. Ali si lahko predstavljate?«

»Seveda razumem vaše občutje,« je sočustvoval zdravnik.

»Najbolj grozno je to, da so letos moderni samo majhni klobučki...«

se je približeval obmejni policaj in se je v tihi večeri razlegal ženski glas, tožec zaradi izgube očeta, je Krull najbližnjemu spremljevalcu rekel tako glasno, da ga je mogel slišati tudi policaj: — Kako dolgo še? Kaj ne trpimo že dovolj dolgo?

Policaj se je obrnil, a ni pokazal nobene jeze zaradi te pripombe. — Ali vam ni jasno, da opravljamo samo svojo dolžnost? — Površno je pogledal vence, potrkal po krsti in se obrnil k spremstvu, da bi pregledal potne dokumente. Na mejnem prehodu v sosednji deželi je bilo drugače. Niso jih niti ustavljali. Obmejni policaj je mirno motril pogrebni sprevod in ni niti prenehel jesti sendviča, ki ga je držal v eni roki, medtem ko jim je z drugo dal znak, naj nadaljujejo vožnjo. Za prvim ovinkom je stal drug, nov mercedes, ki je takoj odpeljal v smer, v katero je bil obrnjen.

Ko so bili že čez reko Isar, sta se vozili po nekaj minutah pred na videz povsem navadno zgradbo naglo ustavili. Zanj nihče ne bi mogel slutiti, da je sedež močne organizacije. Ko je pustil vse v avto-lobilih, se je poročnik Krull odpravil po stopnicah in brez trkanja stopil v predsobo. Iz te sobe je stopil v večjo tapecirano sobo, v kateri je sedel eden od šefov organizacije.

Namizna svetilka je osvetljevala bled obraz z visokim čelom. Major ni posvetil posebne pozornosti Krullu pri prihodu. Samo za hip ga je pogledal in nadaljeval pisanje. Krull je pomislil: Nekega dne bom tudi jaz sedel za to mizo in drugi se bodo ukvarjali s tem temnim in nevarnim poslom. Takrat bodo drugi čakali.

Njegov zadnji uspeh ga je vsaj za nekaj stopnic približal tej sobi.

— Sedite, Krull! Uspešno? — je rekel major, ko je nehal pisati.

— Profesor sedi zunaj v avtomobilu. Lahko smo prišli čez mejo. Ti obmejni policaji so pravi bedaki. Če bi bil jaz tam...

— Pripeljite dr. Lobla k meni. Minilo je že mnogo let, odkar...

— Krull je držal odprta vrata, medtem ko je starec počasi in prestrašeno vstopil. Major ga je v grobni tišini, ki je vladala v sobi, dolgo gledal.

Slednjič je počasi vprašal: — Kako se pišete?

— Gellmann, gospod major...

Krull je živčno porinil roke v žep in dejal: — Toda...

— Tiho, Krull! — je ostro ukazal major. — Vprašam vas, kaj ste delali v profesorjevem stanovanju, gospod Gellmann?

— Tja odhajam vsako popoldne, — je tiho odgovoril starec. — Pripravljam mu večerjo in počistim stanovanje, preden se profesor vrne z vseučilišča. Dovolil mi je, da imam v njegovem stanovanju svojo mačko; tako dober je z menoj...

— Ko se vrnete na Dunaj, — je dejal major, — sporočite moje najlepše pozdrave profesorju Loblu in mu povejte, da obžalujem, ker se nisva videla. Povejte mu, da je to rekel njegov učenec — major Franz Grün. Bodite tako prijazni in malo počakajte v drugi sobi.

Nato se je major obrnil h Krullu: — Majhne ribe mečemo nazaj v vodo. Tako boste tudi vi zdaj starca zapeljali do meje, ga izpustili in se takoj zopet vrnili!

Krull, ves bled v obraz in z drhtečimi ušnicami, se je naglo obrnil in stopil proti vratom. Ko je odhajal, je slišal majorja, kako je dejal: — Če bi bil na vašem mestu, ne bi tako hitel s slačenjem te črne obleke. Žalovanje še ni minilo.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 13. 8.: 8.05 Domači vrli — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Satev marja, roman — 16.00 Iz naše knjige za goste — 16.30 Širni pisani svet — 17.00 Moj mož je imel pet ljubezni — 18.00 Kulturni razgledi — 18.25 Kjer pojejo, tam oslanemo — 19.10 Odmev časa — 20.15 Posebnost hiše, slušna igra — 20.45 Orkestralni koncert slavnostnih iger v Salzburgu.

Nedelja, 14. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.05 Favoriti papevk — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Oglejala Mešnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Križem pa svetu, križem skozi čas — 17.30 Svetovno prvenstvo v smučanju — 18.05 Veselo pelje, veselo igranje — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Odmor, slušna igra — 21.15 Iz zaboja za plažo.

Ponedeljek, 15. 8.: 8.15 Številna so naša pota in negovalna naša bivališča — 9.05 Venček melodij — 9.40 Danava pri Dunaju — 11.00 Koncert v zelenem — 12.40 K interpretaciji novih koroskih pesmi — 13.00 Operni koncert — 13.45 Marijina cerkva na Koroskem — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Narodne pesmi in plesi iz Vzhodne Prusije — 18.35 Marijina legenda, pripovedka — 19.00 Šport praznika — 20.10 Koroska lovka ura — 21.15 Operni koncert.

Torek, 16. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Pisana tančica, roman — 8.45 Narodna glasba tujih dežel — 15.30 Narodni plesi na Koroskem — 15.45 Iz kulturnega dela v deželi — 18.15 Iz prve roke — 18.35 Gore, mesta, pokrajine — 19.00 XY ve vse — 20.15 Pliš in beton, slušna igra — 21.10 Dunajska poletje, esej.

Sreda, 17. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Zbor radia Celovec — 15.45 Iz delavnic za glasbeno vzgojo — 18.00 Pri lipi na robu — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 18.30 Znanstveni pogovori — 20.00 Orkestralni koncert slavnostnih iger v Salzburgu.

Četrtek, 18. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Koroski avtorji — 18.00 Deželna kulturna poročila — 18.05 In ljudje so tako prijazni — 18.20 Oddaja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Narezani trakovi.

Petek, 19. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komama glasba za klavir — 15.45 Kulturno ogledalo — 18.00 Koroske pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Vsaka reč ima dve strani — 21.00 Ob 80. rojstnem dnevu Roberta Hegerja.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pe-

stro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 13. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodarstvo za vsakogar — 9.30 Otroška ura — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Pet minut agrarne politike — 14.40 Tehnični razgledi — 15.05 Glasba iz starega Dunaja — 16.00 Za delovno ženo — 17.50 Šport in glasba — 19.30 Drugi mednarodni festival lahke glasbe v Münchenu — 21.30 In svet gladuje.

Nedelja, 14. 8.: 8.05 Pretežno veselo — 9.00 Operni koncert — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Matineja slavnostnih iger v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Pisana tančica, roman — 15.00 Ljudstvo in domovina — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Slavnostne igre v Bregenzu — 21.15 O ribolovu ob Hallstättskem jezeru.

Ponedeljek, 15. 8.: 8.05 Oh, ti-le možje — 9.00 Operni koncert — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Slovanska simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Vrlovi in vodnjaki — 15.00 Dal je življenje za svojega brata — 16.00 Otroška ura — 17.35 Lurd brez čara in čudeža — 18.05 Z veselo igro — 19.30 Beg iz seraja.

Torek, 16. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Ob desetletnici smrti Berta Brechta — 16.00 Esej v našem času — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Sprehodi po grškem Dunaju — 19.30 Glasba od blizu in daleč — 20.25 Gilbert in Sullivan, dva angleška operelista — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 17. 8.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 16.00 Sadobna madžarska lirika — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Lepa pesem — 19.30 Staroavstrijske podobe — 20.15 Dama filma, kriminalka — 21.40 Popravi, kar so drugi zagrešili.

Četrtek, 18. 8.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Letalstvo za vse — 13.35 Folklorna glasba — 14.10 Pomembni orkestri — 14.35 Lovsko življenje — 16.00 Pogovori o vasolju — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Zveneči filmski magazin — 21.00 Psihoanaliza zgodovine.

Petek, 19. 8.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sadobni avstrijski komponisti — 14.35 Danes smo vedni in veseli — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Cerkev v razgovoru — 19.30 Govorica evelic — 21.00 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 13. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

Nedelja, 14. 8.: 6.15 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 15. 8.: 6.15 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Leitgeb und Qualität

die beiden gehören zusammen

Das Gütezeichen wurde NOVOCOLOR

einem Spitzenprodukt der Leitgeb Werke zuerkannt.

ÖDK ÖSTERREICHISCHE DRAUKRAFTWERKE AKTIENGESELLSCHAFT KLAGENFURT

ZEIGT

- Kraftwerk Feistritz i. R. wächst
- Kraftwerksbau u. Wirtschaft
- Die Draukette
- Göbüüberleitung
- ÖDK baut in Bagdad
- Das Maltakraftwerksprojekt
- Reißbeck: Sport und Erholung

IM

ÖDK - MESSEPAVILLON

Torek, 16. 8.: 14.15 Poročila, objave — Športni mazaik — Cerkev in svet.

Sreda, 17. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 18. 8.: 14.15 Poročila, objave — Domače viže — Iz popolne torbe.

Petek, 19. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Zena in dom.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m.
 UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočaja vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 13. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Požltniški pozdravi — 10.15 Operni koncert — 12.05 Mobilissima visiona, suita — 12.40 Ansambel Vilija Petriča in Darka Skoberneta — 14.05 Arničeve solistične in ansambelske skladbe — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 17.35 Iz filmskih in glasbenih revij — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 Sobolni koncert lažje orkestralne glasbe — 20.30 Trije možje v čolnu, zabavna igra — 22.10 Oddaja za naše izseljenke.

Nedelja, 14. 8.: 8.05 Radovedni slonček, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Za prijatelje lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Slavni pevci, znamenite arije — 15.05 Igrajo majhni ansambli — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljsko športna popoldne — 20.00 Večer pri začetkih poljske simfonike — 21.00 Kličemo letovišče.

Ponedeljek, 15. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.35 Berlinska Antigona, podlistek — 12.05 Suita št. 1 v C-duru Johanna Sebastiana Bacha — 12.40 Štirje fantje in kvintet Niko Štritar — 14.05 Nekaj dobre stare glasbe — 14.35 Voščila — 15.30 Slovenske narodne — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Panorama zabavnih melodij — 21.03 Z letošnjih dubrovniških poletnih iger.

Torek, 16. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Ekvinokcij“ — 12.05 Chopin — 12.40 Kvintet Avsenik in Beneški fantje — 14.05 Iz galerije glasbenih portretov — 15.40 V terek nasvidenje — 17.05 Koncerti treh violinistov — 18.15 Vrtina globus zabavnih melodij — 18.50 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.20 V krempljih enoakega gusarja, igra.

Sreda, 17. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.30 Godala v ritmu — 10.45 Clovek in zdravje — 12.05 Domača orkestralna glasba — 12.40 Slovenski oktet — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi iz Južne Amerike in južnega morja — 17.05 Na obisku pri italijanskih skladateljih — 18.15 Iz naših študijev — 18.50 Naš razgovor — 20.00 Pri Szekeleyskih predcih, lirčna komedija — 21.15 Iz jugoslovanske lažje orkestralne glasbe.

Četrtek, 18. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.45 Glasbena pravljica — 10.15 Odlomki iz francoskih oper — 12.05 Violina in violončelo — 12.40 Veseli plantarji in Kmečka godba — 14.05 Orkester RTV Ljubljana — 15.30 Pihalna godba RTV — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Paleta operetnih napevov — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer.

Petek, 19. 8.: 8.05 Opera matineja — 9.00 Pionirski tednik — 10.15 Domače viže, domači ansambli — 10.35 Berlinska Antigona, podlistek — 12.05 Iz oper Antanina Dvaraka — 12.40 Vaški kvintet s pevci — 14.05 Koncert lahke glasbe — 15.20 Napotki za turistje — 15.30 Od vasi do vasi — 15.45 V svetu znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.50 Kulturni globus — 20.00 Bolgarski pevski zbor „Gusla“ iz Solije — 20.25 Drobne orkestralne skladbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Sobota, 13. 8.: 15.45 Igra brez meja — 19.03 Teden dni na deželi — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Sinjina z neba, glasbena komedija — 21.30 Teden dni časovnih dogajanj — 22.20 Smrtni šah, kriminalka.

Nedelja, 14. 8.: 17.03 O ladjah — 17.15 Svet mladine — 17.45 Gore naše domovine — 18.25 Svetovno prvenstvo v smučanju — 19.00 Bodensko jezero ne sme umreti — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Majstrski lot — 21.40 Beseda za nedeljski večer.

Ponedeljek, 15. 8.: 17.03 Zabji kralj — 17.50 Lassie — 19.00 Pri oknu — 19.30 Cas v sliki in šport — 20.00 Scarpinove zvijače — 22.00 Janine Aimee.

Torek, 16. 8.: 19.03 Vroča kri — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Mairgel nudi La Pointu šanso — 21.50 Se še spominjate.

Sreda, 17. 8.: 11.03 Se še spominjate — 12.03 Mairgel nudi La Pointu šanso — 17.03 Otroška oddaja — 17.10 Poly — 17.45 Modna ročna dela — 19.03 Podobe iz Avstrije — 19.30 Cas v sliki — 20.00 Adam in Evalyn — 21.35 Mi ljudje — 22.25 Janine Aimee.

Četrtek, 18. 8.: 19.03 Športni kalejdoskop — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Weiss odpove, kriminalka.

Petek, 19. 8.: 11.03 Idiot — 19.03 Trg koncem tedna — 19.30 Cas v sliki — 20.15 Turek v Italiji, opera — 23.00 Janine Aimee.

HORIZONT - električni plot

zvesti pastir živine

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 201

Oglejte si našo razstavo ljudi v prostorih hotela Rutar v Dobrli vasi.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroskem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klaganfurt - Celovec, Gosmetergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klaganfurt - Celovec, Postfach 124.